

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Zamawiający:

Gmina Czarna Woda
ul. Mickiewicza 7
83-262 Czarna Woda

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:
Joanna Kaszubska – Konsultant
Martyna Ciska – Analityk Stażysta

Spis treści

Wstęp	4
1. Wnioski z diagnozy	11
1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy	11
1.2. Analiza SWOT	24
1.3. Potencjał gminy	26
1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe	27
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań	29
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	42
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	45
5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	49
6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy Czarna Woda	51
7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	51
8. Ramy finansowe i źródła finansowania	59
Spis tabel i rysunków	69

Wstęp

Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki.

Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

W ramach prac nad strategią rozwoju przeprowadzono diagnozę, której celem była analiza potencjału społeczno-gospodarczego Gminy, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania. Diagnoza jest punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i działań¹.

W oparciu o wnioski z przeprowadzonej analizy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w Strategii Rozwoju przedstawiono plan działań do 2030 roku. Określone zostały następujące elementy: misja i wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne oraz sposób realizacji i finansowania Strategii, ze wskazaniem podmiotów zaangażowanych w jej wdrażanie. Ponadto przedstawiono działania, które pozwolą osiągnąć zakładane długookresowe cele strategiczne.

Uwarunkowania programowe

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030 stanowi dokument bazowy, który określa, jakie działania powinny być wdrażane, aby wspierać dalszy rozwój gminy, przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej, ale także wpływać na ożywienie sfery kulturalnej i turystycznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Przy jej formułowaniu, pod uwagę wzięto założenia obowiązujących dokumentów strategicznych wyższego rzędu, tj.:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.,
- Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022,
- Polityki Energetyczna Polski 2040,
- Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030,
- Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030,
- Programu ochrony powietrza,

¹ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030 stanowi odrębny raport. W niniejszej Strategii uwzględniono najważniejsze wnioski z diagnozy.

- Programu ochrony środowiska przed hałasem
- Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego,
- Uchwały antyśmogowej.

Poniżej dokonano opisu zgodności założeń strategicznych gminy z dokumentami wyższego rzędu.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia została przyjęta uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:

- cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Cele zakładane do realizacji przez gminę wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, głównie w cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju,

co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia strategiczne Gminy Czarna Woda zostały określone z uwzględnieniem postanowień Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1055).

Cel główny Strategii brzmi: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Zrealizowanie powyższego celu wymagać będzie osiągnięcia następujących kierunków interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;
- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Założenia strategiczne Gminy Czarna Woda, obejmujące rozwiniętą i zapewniającą bezpieczeństwo infrastrukturę komunikacyjną, wpłyną na osiągnięcie celu głównego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022

Program przyjęty został uchwałą nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r.

Celem głównym Programu jest: Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami.

Powyższy cel realizowany będzie przez trzy następujące cele szczegółowe:

1. Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego.
2. Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.
3. Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy jest: Dobra dostępność do usług społecznych i kultury, w ramach którego wyznaczony został kierunek działań: Poprawa oferty kulturalnej gminy. Zakłada on również realizację zadań z zakresu opieki nad zabytkami i zachowania dziedzictwa kulturowego. Zgodnie z powyższym oba dokumenty są ze sobą spójne.

Polityka Energetyczna Polski 2040

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 2 lutego 2021 r. uchwałą nr 22/2021 (Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. M.P. z 2021 r. poz. 264).

Celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

W ramach celów szczegółowych wyznaczono:

1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych;
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej;
3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych;
4. Rozwój rynków energii;
5. Wdrożenie energetyki jądrowej;
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii;
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji;
8. Poprawa efektywności energetycznej.

Działania realizowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030 będą zgodne z Polityką Energetyczną Polski do 2040.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 przyjęta została uchwałą nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 roku.

Wizja województwa brzmi następująco: „Pomorskie w roku 2030 to region dobrobytu:

- **Rozwijający się w sposób trwały** – bazujący na wyróżnikach Pomorza: aktywności i potencjale wykształcenia mieszkank i mieszkańców, wysokim poziomie kapitału ludzkiego i społecznego, bogatym dziedzictwie wielokulturowym, morskim i wolnościowym, unikatowych walorach środowiskowych i krajobrazowych, zrównoważonej mobilności, a także branżach kluczowych dla gospodarki i inteligentnych specjalizacji;
- **Ekoefektywny** – dążący do osiągnięcia neutralności klimatycznej i odporny na negatywne zjawiska klimatyczne, bazujący na racjonalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów, a także zapewniający wysoką jakość przestrzeni i środowiska naturalnego oraz powszechny dostęp do zróżnicowanych źródeł energii, zwłaszcza odnawialnych;
- **Otwarty** – zarówno w wymiarze społecznym, dzięki poszanowaniu różnorodności kulturowej, etnicznej, narodowościowej i światopoglądowej wszystkich osób zamieszkujących Pomorze, jak i poprzez aktywny udział w globalnych i europejskich procesach gospodarczych i technologicznych;
- **Spójny** – zapewniający wszystkim mieszkańcom poszczególnych części województwa odpowiedni standard życia i warunki rozwoju, w tym powszechny dostęp do zindywidualizowanych usług publicznych, jak opieka zdrowotna, transport zbiorowy, edukacja, pomoc społeczna, kultura czy oferta czasu wolnego, jak również dążący do eliminowania nierówności społecznych i ekonomicznych występujących w regionie;
- **Innowacyjny** – kreujący i wykorzystujący nowoczesne rozwiązania typu smart w kluczowych obszarach rozwoju, w szczególności w wymiarze środowiskowym, gospodarczym, społecznym i organizacyjnym, a także aktywnie czerpiący z trendów technologicznych i cyfryzacji.”

Realizacja powyższej wizji województwa opierać się będzie na trzech filarach (celach strategicznych) oraz określonych w ich ramach celach operacyjnych:

1. Trwale bezpieczeństwo:
 - 1.1. Bezpieczeństwo środowiskowe,
 - 1.2. Bezpieczeństwo energetyczne,
 - 1.3. Bezpieczeństwo zdrowotne,
 - 1.4. Bezpieczeństwo cyfrowe,
2. Otwarta wspólnota regionalna:
 - 2.1. Fundamenty edukacji,

- 2.2. Wrażliwość społeczna,
- 2.3. Kapitał społeczny,
- 2.4. Mobilność,
- 3. Odporna gospodarka:
 - 3.1. Pozycja konkurencyjna,
 - 3.2. Rynek pracy,
 - 3.3. Oferta turystyczna i czasu wolnego,
 - 3.4. Integracja z globalnym systemem transportowym.

Wyżej wymienione cele na szczeblu wojewódzkim są spójne z celami rozwojowymi określonymi przez Strategię Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030. Realizacja ich założeń wpłynie na osiągnięcie zakładanych efektów na terenie gminy i województwa pomorskiego.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030

Plan został przyjęty uchwałą nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. Wyznaczono w nim cele oraz kierunki działań. Poniżej przedstawiono cele:

- C.1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy
- C.2. Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo
- C.3. Zachowane zasoby i walory środowiska
- C.4. Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych.

Cele ujęte w Planie zagospodarowania oraz formułowane w ich ramach kierunki zostały uwzględnione w zapisach Strategii Gminy Czarna Woda i są z nią spójne. Szczegółowe informacje w zakresie określonych kierunków przedstawiono w rozdziale Strategii.

Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu

Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu określony został uchwałą nr 308/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 roku zmienioną przez uchwałą nr 603/XLVIII/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r..

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia programów ochrony powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie. Powyższe programy ochrony powietrza wpływają na poprawę jakości powietrza i zwracają

uwagę na przekroczenie poziomów dopuszczalnych i docelowych różnych substancji w województwie.

W Strategii Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030 uwzględniono m.in. modernizację i remont kotłowni i lokalnej sieci ciepłowniczej, termomodernizację budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Działania te wpłyną na redukcję emisji zanieczyszczeń, a tym samym przyczynią się do poprawy stanu jakości powietrza na terenie gminy.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska przed hałasem na lata 2019-2024 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych i ekspresowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N

Dokument przyjęty został uchwałą nr 423/XXXV/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 lipca 2021 r. w sprawie określenia programu ochrony środowiska przed hałasem na lata 2019 – 2024 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych i ekspresowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N . Program ten powstał w celu ograniczenia równoważnego poziomu dźwięku do wartości nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych w otoczeniu analizowanych odcinków dróg krajowych i ekspresowych oraz zaproponowano w nim odpowiednie działania naprawcze.

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego

Sejmik Województwa Pomorskiego przyjął dokument uchwałą nr 788/XXXVII/14 z dnia 24 lutego 2014 r.

Głównym celem Planu transportowego jest zaplanowanie organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej na obszarze województwa pomorskiego do roku 2025. W planowaniu tych przewozów podstawowe znaczenie ma zapewnienie racjonalnego zakresu usług świadczonych przez transport zbiorowy na obszarze województwa.

Założenia strategiczne Gminy Czarna Woda, obejmujące wykorzystanie potencjału ze względu na położenie i dostępność komunikacyjną, a także dalsze prace w zakresie rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, wpłyną na osiągnięcie celu głównego Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego.

Uchwała antysmogowa

- Uchwała nr 310/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu i obszaru miast, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
- Uchwała nr 309/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze miast województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Uchwały dotyczą ograniczeń i zakazów w obszarze ogrzewania budynków w mieście, dzięki czemu ma nastąpić redukcja zanieczyszczeń powietrza, a co za tym idzie mają na celu ochronę zdrowia i życia mieszkańców regionu. W Strategii został uwzględniony kierunek działań dotyczący poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej, w ramach którego planowane jest wsparcie wymiany źródeł ciepła na ekologiczne.

1. Wnioski z diagnozy

Zgodnie z art.10a ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2023 poz. 1259) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. W ramach przeprowadzonej diagnozy dokonano analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Ponadto uwzględniono analizę zdolności inwestycyjnej Gminy i potencjału jakości życia, w tym wyniki badania ankietowego.

Kompleksowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Czarna Woda na potrzeby opracowania niniejszej Strategii Rozwoju stanowi odrębny raport.

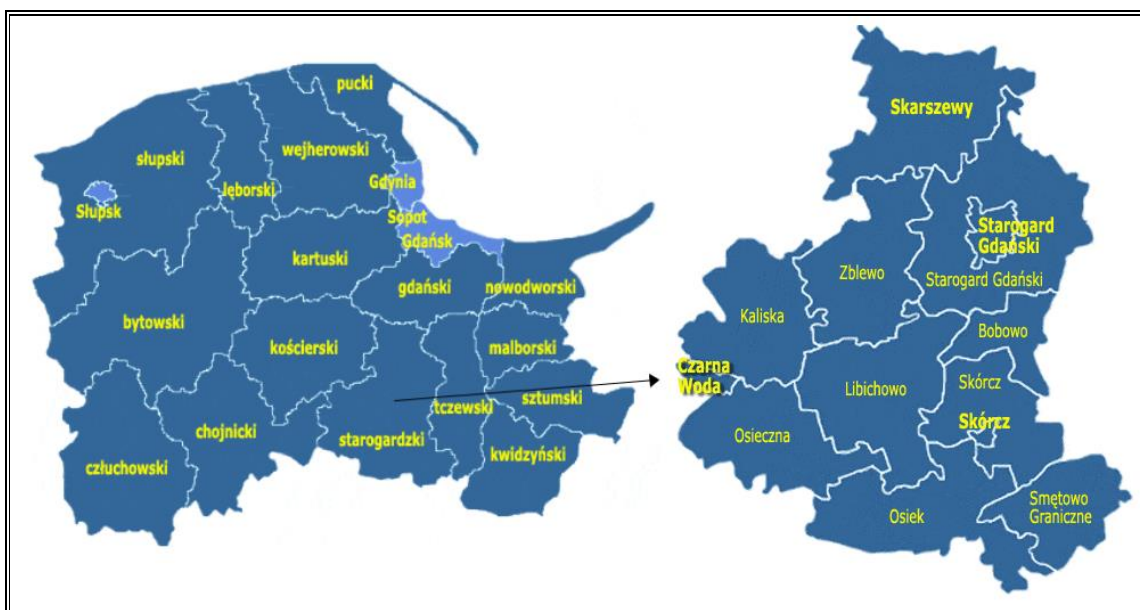
1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy

Położenie geograficzne i komunikacyjne

Gmina Czarna Woda jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie pomorskim, w powiecie starogardzkim, w odległości około 30 km od Starogardu Gdańskiego. Położona jest nad rzeką Wdą, na obszarze Borów Tucholskich w regionie Kociewie. Siedzibą władz Gminy jest miasto Czarna Woda. W granicach administracyjnych Gminy znajduje się miasto Czarna Woda oraz 2 sołectwa: Lubiki i Huta Kalna².

² <http://czarna-woda.pl/>

Rysunek 1. Położenie gminy Czarna Woda na tle województwa pomorskiego i powiatu starogardzkiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl/>

Według podziału fizycznogeograficznego Polski, obszar gminy Czarna Woda położony jest na terytorium makroregionu Pojezierze Południowopomorskie. W jego obszarze odznacza się mniejsza jednostka – mezoregion Bory Tucholskie.

Gmina Czarna Woda pod względem powierzchni zajmuje obszar 28 km². Przeważają lasy i zadrzewienia, które obejmują łącznie 55,7% powierzchni. Następne w kolejności są grunty rolne z udziałem 36,2%. Pozostały obszar stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, wody oraz nieużytki.

Układ drogowy na terenie gminy Czarna Woda tworzą:

- droga krajowa nr 22,
- drogi powiatowe oraz drogi gminne i wewnętrzne.

Sieć dróg gminnych umożliwia komunikację między poszczególnymi jednostkami osadniczymi gminy. Na obszarze gminy występują także połączenia autobusowe, które umożliwiają przemieszczanie się mieszkańców, jak i turystów.

Na terenie gminy występują dogodne połączenia komunikacyjne do innych ośrodków miejskich, tj. m.in. Czersk, Chojnice, Starogard Gdański oraz do autostrady A1.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonego w ramach diagnozy strategicznej badania ankietowego wśród mieszkańców, atrakcyjna lokalizacja gminy została uznana za jej atut (mocną stronę).

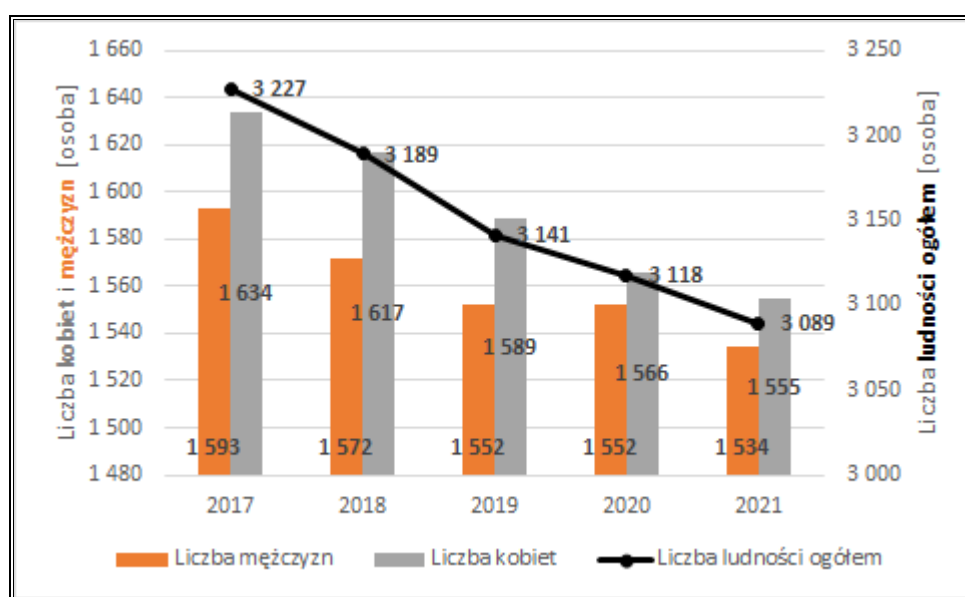
Natomiast, do najistotniejszych problemów na terenie gminy w zakresie komunikacji, zaliczono: wymagający poprawy stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej (zły stan części dróg, brak ścieżek rowerowych oraz niedostateczne oświetlenie ulic).

Procesy Demograficzne

Z punktu widzenia rozpatrywania przyszłych działań i kierunków rozwoju istotne jest rozważenie sytuacji występujących w poszczególnych grupach wiekowych ludności gminy.

Przeprowadzona diagnoza wykazała spadek liczby mieszkańców w ciągu ostatnich lat. W okresie 2017-2021 zmniejszyła się o 4,28%.

Wykres 1. Liczba ludności (według płci) gminy Czarna Woda w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/BDL/start>

W roku 2021 na terenie gminy Czarna Woda największa liczba osób znajdowała się w przedziale wiekowym 30-34 i wynosiła 261 osób, 60-64 – 245 osób oraz liczba osób w wieku 55-59 – 239 osób.

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup wiekowych, na przestrzeni lat 2017-2021 odnotowano:

- wzrost ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,72%,
- spadek ludności w wieku produkcyjnym o 9,80%,
- wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym o 5,96%.

Najważniejszym problemem w zakresie sytuacji demograficznej jest spadek liczby ludności, związany z ujemnym w ostatnich latach przyrostem naturalnym i saldem migracji. Sytuacja demograficzna na terenie gminy w większości ma cechy wspólne z tendencją ogólnokrajową

i przedstawia postępujący proces starzenia się społeczeństwa, co jest niekorzystnym zjawiskiem.

Ukazuje to spadek liczby osób w wieku produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Problemy demograficzne będą skutkowały w przyszłości przekształceniem sfery społeczno-gospodarczej na terenie gminy oraz wzrostem obciążenia ekonomicznego społeczeństwa i koniecznością rozwoju infrastruktury opieki społecznej, opiekuńczej i zdrowotnej.

Gospodarka

Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy zwiększyła się o 1,16%.

Dominującą sekcją PKD, w której działają podmioty gospodarcze w sektorze prywatnym, według danych z 2021 roku, jest sekcja F (budownictwo) – 56 podmiotów. Kolejną sekcją, wyróżniającą się w strukturze działalności gospodarczej na terenie gminy pod względem liczby podmiotów jest sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 34 podmioty i w sekcji C – przetwórstwo przemysłowe – 29 podmiotów.

W 2014 roku tereny Czarnej Wody, gdzie swoją działalność prowadzi zakład Steico S.A. – światowy lider w produkcji materiałów termoizolacyjnych z włókien drzewnych, zostały włączone do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na terenie o powierzchni ok. 80 ha w Czarnej Wodzie Zakład produkuje nie tylko materiały termoizolacyjne z włókien drzewnych i płyty pilśniowe, ale przede wszystkim płyty z forniru klejonego warstwowo.

Dzięki występowaniu powyższego zakładu na terenie gminy duża liczba ludności może podjąć pracę.

Na terenie gminy brak jest jednak innych terenów inwestycyjnych, co wynika w dużej mierze z niewielkiego obszaru gminy i niewłaściwego wytyczenia jej granic podczas wyłączenia jej z gminy Kaliska w roku 1993.

W ciągu ostatnich 5 lat na obszarze gminy odnotowano spadek bezrobocia. Ogólna liczba osób bezrobotnych, w podanych latach, zmniejszyła się o 14,86%.

Wśród czynników wpływających na zadowolenie mieszkańców z poziomu życia w gminie często wskazywano na bliskość miejsca pracy. Atutem natomiast jest zlokalizowany na terenie gminy zakład Steico S.A., który generuje miejsca pracy.

Do czynników, które mogą stać się szansą dla rozwoju gminy, jakie zostały zdiagnozowane podczas ankietyzacji mieszkańców w zakresie gospodarki, zaliczono: utworzenie terenów inwestycyjnych oraz powstanie kolejnych zakładów pracy.

Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej na przestrzeni analizowanych lat może przynieść korzyści dla gminy. Przedsiębiorstwa generują nowe miejsca pracy, co może wpłynąć na zmniejszenie bezrobocia w regionie. Ponadto poprawi to sytuację finansową gminy – zwiększą się jej dochody, poprzez płacone podatki i opłaty lokalne, co dostrzegamy, analizując wpływy do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego na przestrzeni lat 2017-2021. Wpływy te mogą świadczyć o poprawie sytuacji finansowej przedsiębiorstw i osób fizycznych w gminie. Rozwój gospodarczy może przyczynić się do lepszego wizerunku gminy, a co za tym idzie przyciągnięcie nowych inwestorów. Oprócz wymienionych wyżej korzyści należy też zwrócić uwagę na wzrost poziomu życia mieszkańców, dzięki zwiększeniu zatrudnienia i przez to poprawie ich sytuacji ekonomicznej. Dominacja mikroprzedsiębiorstw na terenie gminy jest wynikiem tego, iż mniejsze gminy zazwyczaj nie mają takiego potencjału rynkowego jak większe miasta, co oznacza, że przedsiębiorcy mają mniejszy zasięg klientów i mniejszą konkurencję. Mikroprzedsiębiorstwa są w stanie dostosować swoją ofertę i strategię marketingową do specyfiki lokalnego rynku. Innym ważnym czynnikiem jest dostępność kapitału. W małych gminach przedsiębiorcy często korzystają ze swoich oszczędności lub zaciągają kredyty na małe kwoty, co pozwala na przetrwanie na rynku. Dominowanie mikroprzedsiębiorstw w gminie ma swoje wady i zalety. Z jednej strony, mikroprzedsiębiorstwa są ważnym źródłem zatrudnienia i rozwoju lokalnego, z drugiej strony, ich niewielka skala działalności może utrudniać rozwój i konkurowanie z większymi firmami na rynku krajowym i międzynarodowym. Warto zwrócić uwagę na występujący na terenie gminy zakład o skali światowej – Steico S.A. Jest to miejsce pracy wielu mieszkańców Gminy. Negatywnym natomiast jest brak terenów inwestycyjnych na terenie gminy.

Mieszkalnictwo

Na terenie gminy rozwój mieszkalnictwa jest nieznaczny. Standard mieszkań jest zróżnicowany. Koncentracja budownictwa mieszkaniowego występuje w Czarnej Wodzie. Na rozwój mieszkalnictwa na danym terenie ma wpływ jego uzbrojenie w infrastrukturę techniczną.

Wzrost liczby mieszkań w gminie może mieć różnorodne skutki, zarówno pozytywne, jak i negatywne. Z jednej strony, zwiększenie liczby mieszkań może oznaczać rozwój gospodarczy i przyciąganie nowych mieszkańców do gminy. Wraz ze wzrostem liczby ludności, mogą pojawić się nowe potrzeby, takie jak potrzeba rozwijania infrastruktury i usług publicznych. Z drugiej strony jednak może to prowadzić do wzrostu zużycia wody, energii oraz innych zasobów naturalnych, co może wpłynąć na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych i innych negatywnych skutków dla środowiska naturalnego.

Środowisko przyrodnicze

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wg danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2021 r. wynosiła 1 554,30 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) obszaru gminy wyniosła 55,5%, co jest wartością wyższą od średniej wartości dla województwa pomorskiego (36,5%) i kraju (29,60%). Obszar gminy należy do Nadleśnictwa Kaliska, które podlega pod Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Gdańsku.

Szata roślinna na terenie gminy jest zróżnicowana, co wiąże się z występowaniem blisko siebie terenów rolnych, leśnych oraz obszarów chronionych.

Głównym gatunkiem lasotwórczym w Nadleśnictwie Kaliska jest sosna (95,8%). Dominującym siedliskiem leśnym jest bór świeży. Lasy Nadleśnictwa zamieszkują jelenie, sarny, dziki, wilki i łosie. Zwierzyna drobna reprezentowana jest głównie przez zające, bobry, lisy, borsuki i kuny³.

Do ciekawych obiektów przyrodniczych znajdujących się w gminie Czarna Woda należą: głaz narzutowy w korycie Wdy w pobliżu przystani kajakowej w Czarnej Wodzie oraz żeremia bobrów na Wdzie.

Zgodnie z danymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody na terenie gminy znajdują się:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich,
- Obszar Natura 2000 – Bory Tucholskie.

Przez obszar gminy zgodnie z Mapą korytarzy ekologicznych 2005 przebiega korytarz ekologiczny – Kaszubski Południowy (GKPn-13), natomiast według Mapy korytarzy ekologicznych 2012 – Bory Tucholskie (GKPn-16).

Pod względem hydrologicznym gmina Czarna Woda położona jest w granicach obszaru dorzecza Wisły w regionie wodnym Dolnej Wisły.

Według Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły z roku 2022 na obszarze gminy Czarna Woda znajdują się następujące jednolite części wód powierzchniowych (JCWP):

- Struga Zimne Źdroje (RW200011294529),
- Wda od jez. Wdzydze do Strugi Młyńsk (RW200011294531),
- Niechwaszcz od Parzenicy do ujścia (RW20001629449).

Na obszarze gminy obecnie obowiązuje Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r.

³ <http://kaliska.gdansk.lasy.gov.pl/>

Poniżej przedstawiono informację o JCWP, których zlewnie znajdują się na terenie gminy.

Tabela 1. Charakterystyka JCWP, których zlewnie znajdują się na terenie gminy Czarna Woda

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Status	Stan ogólny JCWP	Przypisane cele środowiskowe
RW200011294529	Struga Zimne Zdroje	Naturalna	Zły	Dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny, o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
RW200011294531	Wda od jez. Wdzydze do Strugi Młyńsk	Naturalna	Zły	Dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wda w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)
RW20001629449	Niechwaszcz od Parzenicy do ujścia	Naturalna	Zły	Dobry stan ekologiczny

Źródło danych: karty.apgw.gov.pl

Jednolite części wód powierzchniowych znajdujące się w granicach gminy Czarna Woda odznaczają się stanem ogólnym określonym jako zły.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego stwierdzono, że na terenie gminy Czarna Woda występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Wdy, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat, średnie i wynosi raz na 100 lat oraz wysokie i wynosi raz na 10 lat. Jakkolwiek w ciągu ostatnich 100 lat nie odnotowano żadnych sytuacji kryzysowych spowodowanych powodzią. Wda jest rzeką niziną o niewielkim spadku i niedużej prędkości przepływu.

Obszarami szczególnego zagrożenia powodziowego są obszary i tereny zalewowe wzdłuż rzeki Wdy. Najbardziej zagrożonym terenem są obszary zamieszkałe i zurbanizowane, które bezpośrednio sąsiadują z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Według podziału Polski na 174 JCWPd, teren gminy Czarna Woda leży w obszarze JCWPd nr 28 (PLGW200028). Zarówno stan chemiczny, ilościowy, jak i ogólny JCWPd jest dobry⁴.

⁴ <http://karty.apgw.gov.pl>

Na obszarze gminy dostawą wody dla mieszkańców zajmuje się Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Czarnej Wodzie z siedzibą w Czarnej Wodzie przy ul. Mickiewicza 7.

Zgodnie z danymi zawartymi w ocenie obszarowej jakości wody na terenie powiatu starogardzkiego z 2021 r., sporządzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Starogardzie Gdańskim, woda z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia na terenie gminy Czarna Woda jest przydatna do spożycia i bezpieczna dla zdrowia ludzi.

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy nie jest dostatecznie rozwinięta. Zdecydowanie większy procent budynków korzysta z instalacji wodociągowej niż z kanalizacyjnej. Spowodowane jest to między innymi rozproszeniem zabudowy na obszarze wiejskim. Istotny jest w miarę możliwości rozwój sieci kanalizacyjnej, co wpływa na zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców i podnosi poziom ich życia.

Ankietowani w badaniu wskazali niewielki dostęp do sieci kanalizacyjnej jako jeden z najistotniejszych problemów w zakresie poprawy jakości życia na terenie gminy.

Na obszarze gminy zgodnie z oceną jakości powietrza za 2022 rok występują zanieczyszczenia powietrza. Pozytywnym aspektem są natomiast realizowane inwestycje w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, w tym działania na rzecz poprawy jakości powietrza.

Edukacja i opieka nad dziećmi od lat 3

Dostępność usług edukacyjnych i opieki nad dziećmi od lat 3 na terenie gminy Czarna Woda zapewniają: Przedszkole Publiczne, Publiczna Szkoła Podstawowa, Zespół Szkół Ponadpodstawowych oraz Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy.

Każda ze szkół zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz bogatej oferty dydaktycznej. Baza dydaktyczna szkół jest systematycznie uzupełniana o nowoczesne pomoce dydaktyczne, sprzęt sportowy i inne narzędzia do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Malejący odsetek dzieci (od 2019 r. niższy niż w województwie) objętych wychowaniem przedszkolnym może przyczynić się do zwiększenia różnic w poziomie przygotowania dzieci do szkoły, a co za tym idzie większe obciążenie dla nauczycieli w szkole podstawowej. Oprócz tego może nastąpić wzrost ryzyka wystąpienia problemów społecznych, przez brak umiejętności społecznych takich jak umiejętności interpersonalne: współpraca, empatia, czy radzenie sobie w grupie. W przypadku malejącej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, koszty oświaty mogą wzrosnąć w innych obszarach, takich jak specjalne programy edukacyjne dla dzieci z trudnościami w nauce lub usługi psychologiczno-pedagogiczne. Wobec powyższego wyzwaniem rozwojowym gminy jest zwiększenie liczby

miejsz wychowania przedszkolnego, podniesienie atrakcyjności wczesnoszkolnej oferty edukacyjnej oraz dostosowanie jej do istniejącego zapotrzebowania.

Na przestrzeni lat 2017-2020 dla szkół podstawowych z obszaru gminy współczynnik skolaryzacji brutto kształtował się na poziomie powyżej 100%. Skolaryzacja powyżej 100% spowodowana jest tym, że część uczniów z innych gmin uczęszcza do placówek oświatowych na terenie gminy Czarna Woda.

W ostatnich latach, w zakresie edukacji podstawowej, zadowalający jest brak znacznych różnic w wynikach egzaminu ósmoklasisty Gminy i województwa pomorskiego.

Pozytywnym zjawiskiem jest również funkcjonowanie Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Czarnej Wodzie. Umożliwia to edukację mieszkańcom, którzy nie mogą sobie pozwolić na naukę w większych miastach, bądź którzy są aktywni zawodowo, ale chcą podnieść swoje kompetencje.

Ponadto funkcjonujący na terenie gminy Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy jest wsparciem dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami.

Kultura, turystyka, sport i rekreacja

Na terenie gminy zadania z zakresu kultury realizuje przede wszystkim: Miejska Biblioteka Publiczna im. Romana Landowskiego w Czarnej Wodzie. Jej podstawowym zadaniem jest rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców, upowszechnianie wiedzy i kultury oraz zapewnienie sprawnego funkcjonowania sieci bibliotecznej na terenie gminy. Usługi, jakie oferuje biblioteka Publiczna to:

- wypożyczanie zbiorów na miejscu i udostępnianie na zewnątrz,
- sprowadzanie książek z innych bibliotek w ramach tzw. wypożyczalni międzybibliotecznej,
- obsługa informacyjna czytelników, wyszukiwanie potrzebnych materiałów, korzystanie z elektronicznych baz danych,
- udostępnianie informacji i materiałów regionalnych dotyczących Czarnej Wody i Kociewia,
- dostęp do Internetu,
- usługi kserograficzne, drukowanie, skanowanie,
- bezpłatne korzystanie z ebooków i audiobooków,
- korzystanie ze zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej.

Miejska Biblioteka Publiczna w Czarnej Wodzie oprócz zadań z zakresu czytelnictwa zajmuje się organizacją działalności kulturalnej, w tym m.in. zajęć artystycznych, tanecznych, a także festynów i koncertów.

Na terenie gminy funkcjonują również wiejskie świetlice, które dysponują pomieszczeniami do prowadzenia zajęć integracyjno-kulturalnych. W placówkach odbywają się zajęcia świetlicowe, spotkania dla mieszkańców wsi oraz spotkania Rady Sołeckiej.

W zakresie działalności kulturalnej należy również zaznaczyć, że w listopadzie 2021 r. na terenie gminy otwarte zostało prywatne Muzeum Historii i Militariów w Czarnej Wodzie prezentujące unikalne zbiory związane z okresami I i II Wojny Światowej, które znajduje się w budynku dawnej szkoły. W muzeum znajdują się m.in.: artefakty z obozu jenieckiego zlokalizowanego pomiędzy Czerskiem a Łukowem z lat 1914 – 1918, gdzie więziono ok. 50 tys. osób pochodzących z Rosji, Rumunii, Anglii, Francji, Chorwacji i Serbii. Jest kolekcja tzw. sztuki okopowej w postaci nożyków wykonanych z odłamków pocisków na frontach pierwszej wojny pod Verdun, Ypres czy nad Sommy. Znajdują się tu także elementy wykołowanego przez partyzantów Gryfa Pomorskiego pod Strychem pociągu pancernego, lufa niemieckiego moździerza kaliber 80mm znaleziona w Czarnej Wodzie, agregat prądotwórczy do ładowania akumulatorów czołgów niemieckich, a także panzerschrek, hełmy, menażki oraz inne elementy wyposażenia żołnierzy polskich, niemieckich i radzieckich/rosyjskich.⁵

Do głównych obiektów sportowych funkcjonujących na terenie gminy należą: boisko sportowe, boisko do siatkówki plażowej, boisko wielofunkcyjne, obiekt rekreacji indywidualnej oraz siłownię plenerową w Czarnej Wodzie, Lubikach i w Hucie Kalnej. Przy szkole podstawowej znajduje się hala sportowa.

W Gminie Czarna Woda działają Stowarzyszenie Klub Sportowy „WDA” Czarna Woda oraz Stowarzyszenie Mors Czarna Woda.

Prężnie działa również koło brydża sportowego, które co roku organizuje cykl rozgrywek o Grand Prix Czarnej Wody. Dzieci z gminy mają możliwość skorzystania z popołudniowych zajęć sportowych z piłki nożnej, piłki ręcznej i z karate oraz letnich zajęć kajak-polo, które organizowane są przez Urząd Miejski w Czarnej Wodzie. Urząd co roku organizuje też imprezę sportową Mistrzostwa Czarnej Wody w siatkówce plażowej, w której uczestniczą mieszkańcy gminy i okolic. W zakresie nauki pływania Gmina pozyskuje dotację z Ministerstwa Sportu i Turystyki na organizację zajęć nauki pływania dla trzecioklasistów w ramach Programu powszechnej nauki pływania „Umiem pływać”. Dzieci przez 10 tygodni jeżdżą raz w tygodniu na kryty basen, gdzie pod okiem instruktorów zdobywają podstawowe umiejętności pływackie.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Koło PZW Czarna Woda, które prowadzi portal sympatyków wędkarstwa z Czarnej Wody i okolic oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Rzeki Wdy – Kiełz Czarna Woda, organizujące corocznie akcję sprzątania rzeki Wdy. Rzeka Wda, w nomenklaturze Polskiego Związku Wędkarstwa klasyfikowana od Czarnej Wody jako rzeka

⁵ <https://www.wizjalokalna.pl>

górska pstrągowo-lipieniowa przyciąga oprócz wodniaków, amatorów wędkarstwa muchowego. Jeziorami rybnymi są także jeziora prywatne: Lubiki i Szarmachy.

Na terenie gminy Czarna Woda aktywnie działają również inne stowarzyszenia. Stowarzyszenie Miłośników Czarnej Wody, czynnie uczestniczy w życiu gminy. Głównym jego celem jest zrzeszenie i integracja ludzi, którzy pragną aktywnie działać na rzecz rozwoju Czarnej Wody. Stowarzyszenie wspiera inicjatywy lokalne w dążeniu do lepszego życia na terenie gminy. Organizuje m.in. turnieje sportowe dla mieszkańców, imprezy integracyjne np. rajdy piesze i rowerowe, zajęcia dodatkowe dla dzieci. Działalność prowadzona jest również przez Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Hucie Kalnej, które tworzą mieszkańcy Huty Kalnej, Lubik, Czarnego i Klanin, czyli miejscowości wchodzących w skład Parafii rzymskokatolickiej pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Hucie Kalnej. Stowarzyszenie jest organizatorem corocznej imprezy plenerowej pn. Dzień Ojca, odbywającej się w Hucie Kalnej. Celem stowarzyszenia jest m.in. poprawa relacji społecznych ze szczególnym uwzględnieniem spotkań międzypokoleniowych oraz bezinteresownej współpracy.

Największą atrakcją turystyczną gminy jest rzeka Wda. Znajdujący się na niej szlak kajakowy o całkowitej długości 198 km, jest jednym z najpiękniejszych nizinnych szlaków kajakowych w Polsce. Zróżnicowany charakter rzeki posiadający przepiękne odcinki przełomowe oraz wartki nurt meandrujący, przyciąga turystów.

Kolejnym szlakiem kajakowym jest rzeka Niechwaszcz – dopływ Wdy. Jest to rzeka silnie meandrująca o dużym spadku, kamienista, miejscami bardzo wąska, w okresie suchym płytka.

Na rzece Wda organizowane są cyklicznie imprezy kajakowe – Międzynarodowy Spływ Kajakowy, Ogólnopolskie Spływy Kajakowe – Energetyków, Papierników, „Śladami Remusa”, Ogólnopolski Zimowy Spływ Kajakowy, Spływ „Śladami Jana Pawła II”.

Przez teren gminy przebiegają również piesze szlaki turystyczne. Szlak Pieszy Kręgów Kamiennych prowadzi do miejscowości Odry, w pobliżu której znajduje się kilkanaście ułożonych kręgów kamiennych będących pozostałością po bytności na tym terenie Gotów. Szlak Kociewski prowadzi do Tczewa i wiedzie niezwykle malowniczą trasą przez Bory Tucholskie.

Na terenie gminy Czarna Woda znajduje się również Karczma Ostoja, gdzie prezentowane są dzieła rzeźbione w drewnie miejscowego artysty rzeźbiarza, a także okolicznych twórców. Natomiast w Kościele Matki Bożej Częstochowskiej można zobaczyć drogę krzyżową w obrazach Tadeusza Rupiewicza w nowoczesnym ujęciu.

Według badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców, w ramach diagnozy, do czynników wpływających na niezadowolenie z poziomu życia w gminie oraz do najistotniejszych problemów należy: brak oferty kulturalnej spełniającej oczekiwania

mieszkańców oraz brak miejsc do spędzania wolnego czasu. Natomiast do czynników, które mogą stać się szansą dla rozwoju gminy, wskazano rozwój turystyki. Atuty, które wspomogą rozwój mogą być: atrakcyjna lokalizacja gminy, z wieloma walorami przyrodniczymi, m.in. rzeką Wdą.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy znajduje się budynek Przychodni Zdrowia, w którym do końca lutego 2022 r. działał Gabinet Rehabilitacji Medycznej „REH-MED” Czarna Woda udzielający świadczeń w zakresie rehabilitacji medycznej i do końca marca 2022 r. działał podmiot – „MEDICUS” Sp. z o.o. Czersk udzielający świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

Obecnie świadczenia zdrowotne dla mieszkańców wykonują podmioty⁶:

- NZOZ Przychodnia Stomatologiczna „STOMADENT” Starogard Gdański,
- Gabinet Profilaktyki Zdrowotnej (zlokalizowany w Publicznej Szkole Podstawowej).

Na terenie gminy od 2017 funkcjonuje jedna apteka ogólnodostępna (Apteka Wracam Do Zdrowia), natomiast nie ma punktów aptecznych.

W związku z obecnym brakiem ośrodka zdrowia mieszkańcy gminy nie mają dostępu do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej na miejscu. Zapewnienie mieszkańcom odpowiedniego poziomu opieki zdrowotnej wpłynęłoby na podniesienie komfortu ich życia i zadowolenia ze świadczonych usług przez podmioty ochrony zdrowia.

Pomoc społeczna

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie gminy Czarna Woda jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) w Czarnej Wodzie zlokalizowany przy ul. Mickiewicza 7. Ośrodek realizuje zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Gmina posiada Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna Woda na lata 2017-2027, gdzie wskazywane są cele w zakresie realizacji pomocy społecznej dla mieszkańców gminy.

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na terenie gminy Czarna Woda na przestrzeni lat 2017-2021 spadł o 4,8 p. proc. do poziomu 6,8%. Jest to wartość wyższa o 2,2 p. proc. od średniej wartości dla powiatu starogardzkiego, o 2,9 p. proc. od średniej wartości dla województwa pomorskiego, co nie jest zadowalającym aspektem dla Gminy. Pozytywnym zjawiskiem jest jednak spadek udzielonej pomocy, co może wskazywać poprawę sytuacji mieszkańców.

⁶ Raport o stanie Gminy Czarna Woda za rok 2021.

Najczęstszymi obszarami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Czarna Woda są: bezrobocie i ubóstwo, rodzina, dziecko i młodzież, uzależnienia i przemoc w rodzinie, starość, niepełnosprawność oraz kapitał społeczny i ludzki⁷.

Na terenie gminy brakuje miejsca spotkań dla osób starszych, które wpłynęłyby na ich aktywizację i zahamowanie zagrożenia wystąpienia zjawiska wykluczenia społecznego.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Czarna Woda zapewnia Policja i Straż Pożarna.

Obszar gminy podlega pod Komendę Powiatową Policji w Starogardzie Gdańskim, Posterunek Policji w Kaliskach. Na tutejszym terenie swoje zadania wykonuje 1 dzielnicowy, który przyjmuje interesantów w biurze mieszczącym się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Czarnej Wodzie.

Ochronę przeciwpożarową na terenie gminy zapewnia Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Starogardzie Gdańskim oraz jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (w Czarnej Wodzie, w Hucie Kalnej oraz w Lubikach).

W zakresie bezpieczeństwa, zidentyfikowane problemy nie odbiegają znacząco od tych, które występują w podobnych gminach. Ma to wpływ na odbieranie obszaru gminy w opinii publicznej wśród mieszkańców, jako miejsca spokojnego i bezpiecznego, co wskazali w ankiecie.

Infrastruktura techniczna

Ciepło dostarczane jest do budynków użyteczności publicznej oraz części budynków wielolokalowych, jak również nielicznych budynków indywidualnych w mieście za pomocą lokalnej kotłowni zarządzanej przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Czarnej Wodzie. Kotłownia wyposażona jest w dwa kotły na biomasę o łącznej mocy 3,2 MW oraz jeden kocioł awaryjny na olej opałowy o mocy 1,05 MW.

Budynki pozostające poza zasięgiem kotłowni i na terenach wiejskich, zaopatrują się w ciepło poprzez urządzenia grzewcze indywidualne.

Na terenie gminy nie funkcjonuje sieć gazowa. Polska Spółka Gazownictwa w swoich planach rozwojowych przewiduje gazyfikację terenu gminy Czarna Woda siecią gazową średniego ciśnienia.⁸

Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest około 51,6% mieszkańców. Pozostali korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. Do sieci wodociągowej

⁷ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna Woda na lata 2017-2027.

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarna Woda

podłączonych jest natomiast około 96,8% wszystkich mieszkańców, co świadczy o wysokim zwodociągowaniu.

Stan zasobów gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Czarna Woda przedstawia się umiarkowanie. Infrastruktura w tym zakresie jest rozbudowywana, w okresie analizowanych lat zwiększa się liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania kanalizacji oraz wodociągu. Sytuacja ta przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie czystej wody pitnej oraz usuwanie nieczystości ciekłych.

Gmina Czarna Woda posiada zadowalający stan sieci energetycznej oraz uporządkowany system gospodarki odpadami. Na jej terenie wykorzystywane są odnawialne źródła energii, głównie energia słoneczna.

Gospodarka odpadami przedstawia się pozytywnie dzięki: funkcjonowaniu na terenie gminy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, obowiązującemu Regulaminowi utrzymania porządku i czystości na terenie gminy Czarna Woda oraz obowiązującemu Programowi usuwania wyrobów azbestowych z terenu gminy Czarna Woda. Racjonalne prowadzenie gospodarki odpadami powoduje minimalizację negatywnych skutków, jakie mogą wywołać dla środowiska i zdrowia ludzkiego.

Analiza zdolności inwestycyjnej

Zgodnie z danymi ze sprawozdań z wykonania budżetu z ostatnich 5 lat, gmina osiągała coraz wyższe dochody. Ich wartość wzrosła o 8 457 290,62 zł tj. 54,50%, z czego dochody majątkowe wzrosły o 5 912 488,29 zł, a dochody bieżące o 2 544 802,33 zł.

Przez cały okres lat 2017-2021 wypracowywano nadwyżkę budżetową, co uznać należy za pozytywny aspekt planowania i wykonywania dochodów i wydatków bieżących w gminie.

1.2. Analiza SWOT

Poniżej przedstawiono tabele, w których określono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, które wywierają wpływ na dalszy rozwój gminy.

Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar społeczny

Mocne strony	Słabe strony
• brak znacznych różnic w wynikach egzaminu ósmoklasisty Gminy i województwa pomorskiego, • występowanie na terenie gminy szlaków kajakowych, • wzrost frekwencji w wyborach,	• spadek liczby ludności oraz składający się na to ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji, • rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym, • malejący odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym,

- działający na terenie gminy Program Współpracy Gminy Czarna Woda z organizacjami pozarządowymi, - obowiązująca na terenie gminy Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna Woda na lata 2017-2027, - spadek liczby przestępstw.	- mała ilość odbiorców organizowanych spotkań kulturalnych, - niewystarczający dostęp do różnorodnych form aktywności fizycznej oraz do miejsc, gdzie można odpocząć i relaksować się, - duża liczba mieszkańców Gminy korzystająca z pomocy społecznej, - brak Klubu seniora na terenie gminy, który byłby miejscem aktywizacji seniorów, a także miejscem, gdzie otrzymaliby wsparcie, - brak Ośrodka Zdrowia na terenie gminy, - niezadowalająca w stosunku do potrzeb liczba miejsc wychowania przedszkolnego.
Szanse	Zagrożenia
- napływ nowych mieszkańców, - urozmaicanie oferty kulturalnej oraz zwiększanie dostępności kultury, - rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, - utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców, - nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, - kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi; - rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia; - pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na zapobieganie wykluczeniu społecznemu.	- postępujący proces starzenia się społeczeństwa, - migracja społeczeństwa do większych miast, - zwiększenie się różnic w poziomie przygotowania dzieci do szkoły, - konkurencyjne wydarzenia kulturalne i sportowe w innych gminach, - bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, - wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii, - zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczzonej bezradności.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy

Mocne strony	Słabe strony
- wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej, - występowanie na terenie gminy zakładu o skali światowej – Steico S.A. którego tereny zostały włączone do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, - udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w Gminie nie odbiega od udziału bezrobotnych w powiecie, jest nieco wyższy od udziału bezrobotnych w województwie, ale jest niższy niż udział bezrobotnych w kraju, - zwiększone wpływy z podatków od osób fizycznych i prawnych.	- zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, - migracja ludności do większych miast, - brak terenów inwestycyjnych.

Szanse	Zagrożenia
• rozbudowa i rozwój istniejących firm na terenie gminy, • rozwój branży turystycznej.	• wzrost kosztów budowy infrastruktury technicznej pod rozwój terenów inwestycyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura)

Mocne strony	Słabe strony
• wysoki procent lesistości, • wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, • korzystne położenie geograficzne i dostępność szlaków komunikacyjnych, • przebiegająca przez obszar gminy droga krajowa nr 22, • przebiegająca przez teren gminy linia kolejowa nr 203 łącząca Piłę z Tczewem, • rzeka Wda przepływająca przez teren gminy o zróżnicowanym charakterze, posiadająca przepiękne odcinki przełomowe, która przyczynia się do rozwoju turystyki, • rosnąca liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania kanalizacji oraz wodociągu.	• zły stan jednolitych części wód powierzchniowych, • zanieczyszczenie powietrza pyłami przemysłowymi, • występujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią, • wykorzystywanie nieekologicznych nośników ciepła, • zły stan części dróg gminnych i chodników, • mała ilość ścieżek rowerowych.
Szanse	Zagrożenia
• pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury drogowej, • wzrost zainteresowania wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii przez indywidualnych mieszkańców, jak również w obiektach publicznych, • ciągła edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej, • promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy.	• ograniczona ilość środków na rozwój infrastruktury technicznej, • niedostateczny poziom świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami, • degradacja środowiska naturalnego (m.in. zanieczyszczenie powietrza), • nasilające się zmiany klimatyczne (m.in. ocieplenie się klimatu, susze, ulewne deszcze), • presja urbanizacyjna i turystyczna, • hałas związany z ruchem na drodze krajowej nr 22.

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Potencjał gminy

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy zidentyfikowano zasoby oraz produkty i usługi, mogące przynieść korzyści bezpośrednie lub pośrednie dla mieszkańców gminy.

Do głównych atutów Gminy, świadczących o jej potencjale rozwojowym należą następujące zasoby oraz produkty i usługi:

- a) zasoby (charakterystyczne, nieprzetworzone i użyteczne elementy, materialne lub niematerialne, którymi gmina dysponuje):
- atrakcyjne położenie geograficzne przy drodze krajowej nr 22,
 - walory przyrodniczo – krajobrazowe, na które składa się przede wszystkim krajobraz doliny rzeki Wdy, szlak kajakowy uznawany jest za jeden z najpiękniejszych nizinnych szlaków kajakowych w Polsce,
 - wysoka lesistość gminy, atrakcyjny krajobraz,
 - formy ochrony przyrody: Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, Obszar Natura 2000 – Bory Tucholskie,
 - atrakcyjne miejsca w gminie: gład narzutowy w korycie Wdy w pobliżu przystani kajakowej w Czarnej Wodzie oraz żeremia bobrów na Wdzie.
- b) produkty i usługi (materialne produkty, zdarzenia oraz usługi, które są oferowane przez Gminę Czarna Woda):
- rozbudowany kompleks sportowy (obiekt rekreacji indywidualnej, boisko sportowe, boisko do siatkówki plażowej, boisko wielofunkcyjne i hala sportowa w Czarnej Wodzie oraz boisko sportowe w Lubikach),
 - piesze i rowerowe szlaki turystyczne: „Kociewski”, Kamiennych Kręgów”, szlaki kajakowe na rzece Wdzie i Niechwaszcz,
 - zagospodarowane tereny zielone,
 - funkcjonowanie organizacji i stowarzyszeń pozarządowych zrzeszających i integrujących lokalną społeczność,
 - produkty kulturowo- turystyczne: Muzeum Historii i Militariów w Czarnej Wodzie, droga krzyżowa w obrazach Tadeusza Rupiewicza w kościele parafialnym w Czarnej Wodzie, wybudowany w 1894 r., kościół p.w. św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny w Hucie Kalnej,
 - działalność bazy noclegowej oraz wypożyczalni kajakowych nad rzeką Wdą.

Potencjał rozwojowy Gminy Czarna Woda opiera się głównie na wymienionych powyżej zasobach i produktach przyrodniczo-krajobrazowych, historycznych i kulturowych.

1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe

Bariery rozwojowe stanowią niekorzystne zjawiska, niewykorzystane potencjały lub wewnętrzne i zewnętrzne czynniki uniemożliwiające lub utrudniające rozwój. Bariery rozwojowe przedstawiono w układzie: przyczyna → problem → potrzeba rozwojowa.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Czarna Woda określono przyczyny, problemy i potrzeby rozwojowe, które przedstawiono w poniższej tabeli w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym.

Tabela 5. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe Gminy Czarna Woda

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
Wymiar społeczny		
wyludnianie się gminy.	Starzenie się społeczeństwa (spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym), Emigracja mieszkańców za lepszą pracę	- uzbrojenie terenów wyznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, - podjęcie działań w centrum miasta, celem zwiększenia atrakcyjności mieszkaniowej, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, - zniesienie barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osobom starszym oraz niepełnosprawnym, - zwiększanie oferty aktywizacyjnej dla osób starszych zagrożonych wykluczeniem społecznym.
brak atrakcyjnych miejsc zagospodarowujących wolny czas i integrujących lokalną społeczność.	Spadek liczby ludności	stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego oraz integrującego lokalną społeczność.
ograniczony budżet na dofinansowanie i doposażenie przedszkola.	Malejący odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	- nowe pomieszczenia w budynku przedszkola, - tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego.
Wymiar gospodarczy		
brak obecnie wyznaczonych terenów inwestycyjnych.	Niewystarczająco rozwinięty sektor przedsiębiorstw	- wyznaczenie terenów inwestycyjnych na terenie gminy, - przygotowanie terenów inwestycyjnych, - wsparcie potencjalnych inwestorów w zakresie promocji i informowania o dostępnych terenach inwestycyjnych.
Wymiar przestrzenny		
- ryzyko przedostawania się nieczystości ciekłych z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych, - w zakresie spalania mieszkańcy wykorzystują paliwa wysokoemisyjne, - niewystarczający stopień wykorzystywania odnawialnych źródeł energii przez właścicieli prywatnych nieruchomości.	Zanieczyszczenie środowiska naturalnego	- rozbudowa sieci kanalizacyjnej, - zwiększenie świadomości ekologicznej w zakresie spalania paliw wysokoemisyjnych, - zastosowanie na szerszą skalę instrumentów zachęcających do montażu odnawialnych źródeł energii przez prywatnych właścicieli nieruchomości.

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
brak efektywnie zagospodarowanych terenów, które mogłyby być miejscami atrakcji rekreacyjno-turystycznych.	Niewykorzystanie w pełni zasobów przyrodniczo-krajobrazowych pod względem atrakcyjności osiedleńczej i rekreacyjno-turystycznej Gminy	zagospodarowanie zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców i turystów atrakcji rekreacyjno-turystycznych.
część dróg gminnych wymagających remontów i rozbudowy wraz z brakami w infrastrukturze towarzyszącej (niewystarczająca ilość ścieżek pieszo-rowerowych).	Braki w infrastrukturze technicznej	remont i rozbudowa sieci dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Czarna Woda

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań

Strategia Rozwoju powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na ożywienie społeczno-gospodarcze.

Wizja rozwoju określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem, jak Gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe, określono następującą wizję rozwoju:

W 2030 roku Gmina Czarna Woda jest miejscem przyjaznym do życia i wypoczynku mieszkańców, przy zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w ramach przeprowadzonej diagnozy Gminy i wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju Gminy. Wytyczają kierunki, którymi należy podążać, by osiągnąć założony w niej stan. W ramach niniejszej Strategii określono łącznie 3 cele strategiczne, tj. w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym:

Wymiar społeczny:

— Wysoka jakość życia mieszkańców.

Wymiar gospodarczy:

— Zrównoważony rozwój lokalnej gospodarki.

Wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura):

— Dobry stan środowiska.

Wymiary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania i cele zrealizowane w jednym wymiarze rozwojowym wpływają na realizację zadań i celów w innym, dzięki czemu powstaje efekt synergii wzmacniający osiągnięcie wymaganych wskaźników, co tylko przyspiesza realizację określonej wizji rozwoju Gminy.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację szczegółowych celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne

Wymiar	Cel strategiczny	Cele operacyjne
Społeczny	1. Wysoka jakość życia mieszkańców	1.1 Dobra dostępność do usług społecznych i kultury
		1.2 Aktywne społeczeństwo
		1.3 Wsparta infrastruktura mieszkaniowa
Gospodarczy	2. Zrównoważony rozwój lokalnej gospodarki	2.1 Wsparta oferta inwestycyjna i turystyczna
		2.2. Rozwój infrastruktury drogowej i ośrodkowej wspierający rozwój gospodarczy
Przestrzenny	3. Dobry stan środowiska	3.1 Sprawny system gospodarowania odpadami
		3.2. Dobra jakość środowiska przyrodniczego
		3.3. Racjonalne gospodarowanie wodami

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 1. Wysoka jakość życia mieszkańców:

- Cel operacyjny 1.1. Dobra dostępność do usług społecznych i kultury,
- Cel operacyjny 1.2. Aktywne społeczeństwo,
- Cel operacyjny 1.3. Wsparta infrastruktura mieszkaniowa.

W ramach pierwszego celu operacyjnego realizowane będą działania z zakresu rozwoju usług społecznych i dostępności kultury polegające przede wszystkim na rozwoju infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej oraz modernizacji budynków użyteczności publicznej. Działania mają na celu integrację i zwiększenie aktywności kulturalno-sportowej mieszkańców. W ramach rozwoju infrastruktury rekreacyjnej planowanymi działaniami są m.in.: uatrakcyjnienie placów zabaw, wsparcie boisk oraz budowa miasteczka rowerowego. W zakresie kultury m.in. planuje się zakup sprzętu wspierającego sprawną organizację imprez plenerowych. W celu ułatwienia mieszkańcom załatwiania spraw urzędowych Gmina przewiduje także rozwój e-usług. Ponadto planuje się również działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców.

Kolejnym aspektem jest aktywizacja i pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W tym zakresie zaplanowano uruchomienie Dziennego Domu Seniora – Klubu Seniora, organizację wydarzeń dedykowanych osobom starszym oraz przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Wodzie w Centrum Usług Społecznych adresowanych do ogółu mieszkańców Gminy Czarna Woda. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa sprawia, iż kluczowa jest intensyfikacja działań samorządu w tym zakresie i powoduje to zmianę zapotrzebowania na usługi społeczne.

Trzeci cel operacyjny wspiera rozwój mieszkalnictwa na terenie gminy, w tym poprawę stanu zasobu mieszkaniowego gminy. Ma to na celu podniesienie jakości zamieszkiwania oraz zwiększenie jej atrakcyjności. Stwarzanie odpowiednich warunków oraz miejsc wyposażonych w infrastrukturę do budownictwa ma zachęcić do osiedlenia się na terenie gminy.

Tabela 7. Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 1.1. Dobra dostępność do usług społecznych i kultury					
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zwiększenie ilości czasu wolnego spędzanego na świeżym powietrzu Poprawa stanu i jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej Wybudowane miasteczko rowerowe	Liczba zakupionego wyposażenia do placów zabaw [szt.] Liczba zbudowanych boisk [szt.] Liczba wybudowanych miasteczek rowerowych [szt.] Liczba zmodernizowanych/doposażonych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2023-2030
Zwiększenie jakości edukacji i wychowania	Zmodernizowana infrastruktura opieki przedszkolnej i szkolnej Wzrost jakości edukacji Poprawa dostępu do edukacji Poprawa bazy obiektów oświatowych Dodatkowa oferta zajęć pozalekcyjnych Wzrost wyników z egzaminów szkolnych Prowadzenie zajęć doradztwa zawodowego Wzrost kompetencji nauczycieli poprzez udział w szerokiej ofercie szkoleń Prowadzenie zajęć edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości uczniów dotyczącej różnych	Liczba zaadaptowanych pomieszczeń o nowych funkcjach [szt.] Liczba zmodernizowanych/doposażonych budynków infrastruktury przedszkolnej i szkolnej [szt.] Liczba zrealizowanych projektów poprawiających jakość edukacji [szt.] Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych [os.], Średnie wyniki w nauce ze szkół z terenu gminy [%], Liczba uczniów biorących udział w zajęciach doradztwa zawodowego [os.], Liczba nauczycieli, którzy podnieśli swoje kwalifikacje zawodowe [os.], Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości społecznej [os.].	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda, Publiczna Szkoła Podstawowa, Publiczne Przedszkole	2023-2030

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	sytuacji społecznych i ich wpływu na potrzeby dzieci				
Poprawa oferty kulturalnej gminy	Obiekty kultury w dobrym stanie technicznym Poprawa dostępności mieszkańców do usług kultury Integracja społeczeństwa Poprawa stanu zabytków	Liczba rodzajów działań kulturalnych [szt.] Liczba zakupionych scen mobilnych [szt.] Liczba zrealizowanych wydarzeń o charakterze kulturowym [szt.] Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej [szt.] Liczba zabytków i obiektów zabytkowych, których stan technicznych uległ poprawie [szt.] Liczba zorganizowanych działań o tematyce kształtowania dziedzictwa kulturowego [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda, Miejska Biblioteka Publiczna w Czarnej Wodzie, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2023-2030
Poprawa ochrony zdrowia mieszkańców	Poprawa warunków świadczenia usług ochrony zdrowia	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury ochrony zdrowia [szt.] Liczba świadczonych usług podstawowej opieki zdrowotnej [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Złożony monitoring wizyjny Oznakowane zwierzęta Bezpieczeństwo mieszkańców	Liczba lokalizacji monitoringu wizyjnego [szt.] Liczba oznakowanych zwierząt [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Rozwój e-usług w administracji	Zapewnienie łatwego dostępu do usług świadczonych w Urzędzie	Liczba wprowadzonych usług elektronicznych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Cel operacyjny 1.2. Aktywne społeczeństwo					
Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych	Działalność Dziennego Domu Seniora – Klub Seniora Zintegrowane społeczeństwo Rozwinięta oferta usług i wydarzeń społecznych skierowanych do seniorów	Liczba funkcjonujących dziennych klubów seniora [szt.] Liczba działań aktywizujących oraz wydarzeń skierowanych do osób starszych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2023-2030

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Wsparcie społeczne mieszkańców i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Funkcjonowanie Centrum Usług Społecznych Poprawiona dostępność do pomocy społecznej Centralizacja świadczonych usług społecznych	Liczba świadczonych usług społecznych [szt.] Liczba funkcjonujących obiektów wsparcia społecznego [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2023-2030
Poprawa dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	Liczba zmodernizowanych/doposażonych obiektów użyteczności publicznej [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2023-2030
Cel operacyjny 1.3. Wsparta infrastruktura mieszkaniowa					
Remont, przebudowa i budowa budynków mieszkalnych dla osób z niskim dochodem lub bez dochodu	Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych	Liczba wyremontowanych, przebudowanych i nowych budynków mieszkalnych dla osób z niskim dochodem lub bez dochodu [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Przygotowanie infrastruktury na obszarze przeznaczonym pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną	Zapewnione tereny umożliwiające rozwój mieszkalnictwa	Powierzchnia przygotowanych terenów pod zabudowę mieszkaniową [szt.] Wpływy do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych [zł].	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Remonty lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego gminy	Poprawy stanu technicznego budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasoby gminy	Liczba budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, które zostały poddane modernizacji (szt.).	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 2. Zrównoważony rozwój lokalnej gospodarki:

- Cel operacyjny 2.1. Wsparcie oferty inwestycyjnej i turystycznej,
- Cel operacyjny 2.2. Rozwój infrastruktury drogowej i okołodrogowej wspierający rozwój gospodarczy.

W ramach celu strategicznego w wymiarze gospodarczym planuje się wsparcie oferty inwestycyjnej oraz turystycznej gminy. Na terenie gminy występują cenne walory i zasoby przyrodnicze Borów Tucholskich. Są one potencjałem do rozwoju turystyki. W ramach rozwoju wymiaru gospodarczego zachowana zostaje równowaga pomiędzy potrzebami gospodarczymi i wymaganiami ochrony środowiska. W związku z tym prowadzona działalność gospodarcza na tym obszarze nie może powodować negatywnych konsekwencji ujawniających się w środowisku.

W wymiarze gospodarczym ważną inwestycją jest zapewnienie odpowiedniej jakości infrastruktury drogowej i okołodrogowej. Zapewniać będzie ona dogodny dostęp do obszaru gminy. Ponadto kierunek daje możliwość prowadzenia kolejnych inwestycji na tym obszarze, podwyższając jego atrakcyjność. Odpowiedniej jakości sieć dróg wpływa na bezpieczeństwo i jakość życia mieszkańców, a także na możliwość lepszego funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Istotne jest wykorzystanie terenów w ramach inwestycji oraz pozyskiwanie nowych inwestorów, co wpłynie na wzrost konkurencyjności gminy w zakresie przedsiębiorczości.

Tabela 8. Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój lokalnej gospodarki

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 2.1.					
Wsparta oferta inwestycyjna i turystyczna					
Rozszerzenie oferty inwestycyjnej	Wzrost potencjału gospodarczego regionu Wzrost dochodów gminy Tworzenie nowych miejsc pracy	Powierzchnia terenów inwestycyjnych [ha] Liczba przedsiębiorstw działających na terenie gminy [szt.] Wpływy do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych [zł]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Środki prywatne inwestorów	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Zagospodarowanie przestrzeni terenów publicznych	Poszerzona oferta spędzania czasu wolnego w gminie Zwiększony potencjał turystyczny Wybudowane ścieżki pieszo-rowerowe	Powierzchnia zagospodarowanych przestrzeni [ha] Liczba zamontowanych obiektów małej infrastruktury [szt.] Długość ścieżek pieszo-rowerowych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Środki prywatne inwestorów	Gmina Czarna Woda Związek Gmin „W Sercu Borów Tucholskich”	2023-2030
Poprawa dostępności do rzeki Wdy	Zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni nad rzeką Wdą	Liczba zagospodarowanych obiektów przestrzeni publicznej (szt.) Powierzchnia zagospodarowanych obiektów przestrzeni publicznej [ha]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Środki prywatne inwestorów	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Cel operacyjny 2.2.					
Rozwój infrastruktury drogowej i ośrodkowej wspierający rozwój gospodarczy					
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej	Bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego Infrastruktura drogowa w dobrym stanie technicznym Zmniejszenie emisji liniowej zanieczyszczeń	Długość utwardzonych/zmodernizowanych dróg [km] Długość przebudowanych dróg [km]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Zarządcy Dróg	Gmina Czarna Woda Związek Gmin „W Sercu Borów Tucholskich”	2023-2030
Poprawa infrastruktury ośrodkowej	Bezpieczne przejścia dla pieszych Sygnalizacja świetlna	Liczba wybudowanych przejść dla pieszych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Infrastruktura okołodrogowa w dobrym stanie technicznym	Liczba wybudowanych sygnalizacji świetlnych [szt.] Długość wybudowanych chodników [km] Liczba punktów rozbudowanego oświetlenia ulicznego [szt.]	Zarządcy Dróg	Związek Gmin „W Sercu Borów Tucholskich”	

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 3. Dobry stan środowiska:

- Cel operacyjny 3.1. Sprawny system gospodarowania odpadami,
- Cel operacyjny 3.2. Dobra jakość środowiska przyrodniczego,
- Cel operacyjny 3.3. Racjonalne gospodarowanie wodami

Sprawny system gospodarowania odpadami to kompleksowy system, który ma na celu skuteczne zarządzanie odpadami w sposób zrównoważony i przyjazny dla środowiska. Obejmuje on procesy gromadzenia, segregacji, transportu, przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów. W ramach tego celu operacyjnego zaplanowano działania takie jak: dążenie do całkowitej wymiany pokryć dachowych zawierających azbest oraz budowę punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Unieszkodliwienie azbestu będzie miało pozytywny wpływ na zarówno na środowisko, jak i zdrowie ludzi. Budowa PSZOK-u natomiast spowoduje wzrost świadomości segregacji odpadów oraz zachęci mieszkańców do selektywnej zbiórki.

W sferze środowiskowej głównym celem jest poprawa stanu środowiska naturalnego. Największym problemem jest kwestia zanieczyszczenia powietrza, które w okresie grzewczym jest dość mocno uciążliwe dla mieszkańców, dlatego głównym działaniem jest realizacja działań niskoemisyjnych w ramach poprawy stanu powietrza atmosferycznego, w tym wymiana źródeł ciepła, inwestycje w odnawialne źródła energii oraz termomodernizacja budynków.

Zapewnienie mieszkańcom dostępu do sprawnej infrastruktury technicznej wpływa na możliwość prowadzenia kolejnych inwestycji na danym obszarze, podwyższając jego atrakcyjność inwestycyjną. W związku z powyższym do kierunków rozwoju w tym zakresie zaliczone zostały inwestycje w rozwój i poprawę dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Rozbudowa infrastruktury technicznej będzie również postępować równolegle z pojawieniem się potrzeb powodowanych rozwojem nowych inwestycji.

Jednym z elementów rozsądnej polityki rozwojowej uwzględniającej uwarunkowania przyrodnicze jest racjonalne planowanie przestrzenne dolin rzecznych, wraz z usprawnianiem urządzeń wodnych i obiektów melioracyjnych. Ważne jest również rozsądne gospodarowanie gruntami przyległymi do cieków wodnych.

Tabela 9. Cel strategiczny 3. Dobry stan środowiska

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 3.1.					
Sprawny system gospodarowania odpadami					
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Usunięte wyroby zawierające azbest	Masa usuniętego azbestu [t] Liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Mieszkańcy	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	Poprawa stanu środowiska naturalnego Funkcjonujący Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Liczba wybudowanych PSZOK [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Cel operacyjny 3.2.					
Dobra jakość środowiska przyrodniczego					
Modernizacja i remont kotłowni i lokalnej sieci ciepłowniczej	Obniżenie wydatków ponoszonych na energię ciepłą Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery Zwiększona sprawność systemu ogrzewania	Liczba zmodernizowanych kotłowni [szt.] Długość wyremontowanej sieci c.o. [km]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Wsparcie gospodarki wodno-ściekowej	Poprawa jakości wody do spożycia Poprawa stanu technicznego sieci wodociągowej i kanalizacyjnej Zwiększony dostęp do sieci kanalizacyjnej Zwiększony dostęp do sieci wodociągowej Poprawa jakości wód Likwidacja zbiorników bezodpływowych	Liczba wybudowanych i zmodernizowanych pompowni i stacji uzdatniania wody [szt.] Długość sieci kanalizacyjnej [km] Długość wyremontowanej sieci kanalizacyjnej [km] Długość przebudowanej sieci wodociągowej [km]. Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej [osoba] Długość sieci wodociągowej [km]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda Związek Gmin „W Sercu Borów Tucholskich”	2023-2030

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
		Liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej [osoba] Liczba zlikwidowanych zbiorników bezodpływowych [szt.] Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]			
Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszalnych i obiektów użyteczności publicznej	Spadek emisji zanieczyszczeń Poprawa komfortu cieplnego w budynkach Poprawa efektywności energetycznej budynków Dostępność nowoczesnych rozwiązań technicznych Adaptacja do zmian klimatu Poprawa stanu środowiska Wzrost świadomości społecznej na temat jakości powietrza Obniżenie kosztów energii cieplnej	Liczba budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji [szt.] Liczba wymienionych źródeł ciepła [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii Dostępność nowoczesnych rozwiązań technicznych Poprawa efektywności energetycznej budynków Wzrost świadomości społecznej na temat jakości powietrza Obniżenie kosztów energii elektrycznej	Liczba zamontowanych instalacji OZE oraz magazynów energii [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych	Gmina Czarna Woda	2023-2030
Cel 3.1. Racjonalne gospodarowanie wodami					
Ochrona naturalnych koryt cieków i retencji gruntów	Wyregulowane koryta cieków naturalnych,	Liczba podjętych działań służących poprawie warunków korzystania z wód i ochronie przeciwpowodziowej [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Czarna Woda	2023-2030

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Zwiększona retencja wód podziemnych: ograniczony spływ powierzchniowy z użyciem różnych metod, Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych, Zwiększenie świadomości o zanieczyszczeniach wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz o zapobieganiu dalszemu zanieczyszczeniu,	Liczba przeprowadzonych szkoleń [szt.]	Środki własne właścicieli gruntów Państwowe Gospodarstwa Wody Polskie	Państwowe Gospodarstwa Wody Polskie	

Źródło: Opracowanie własne

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej służy zobrazowaniu przestrzennej struktury miasta i gminy, włączając w to kierunki rozwoju oraz poszczególne zadania inwestycyjne. Wynika on przede wszystkim z zapisów Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Czarna Woda oraz pozostałych dokumentów planistycznych opracowanych na poziomie regionalnym tj. Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030.

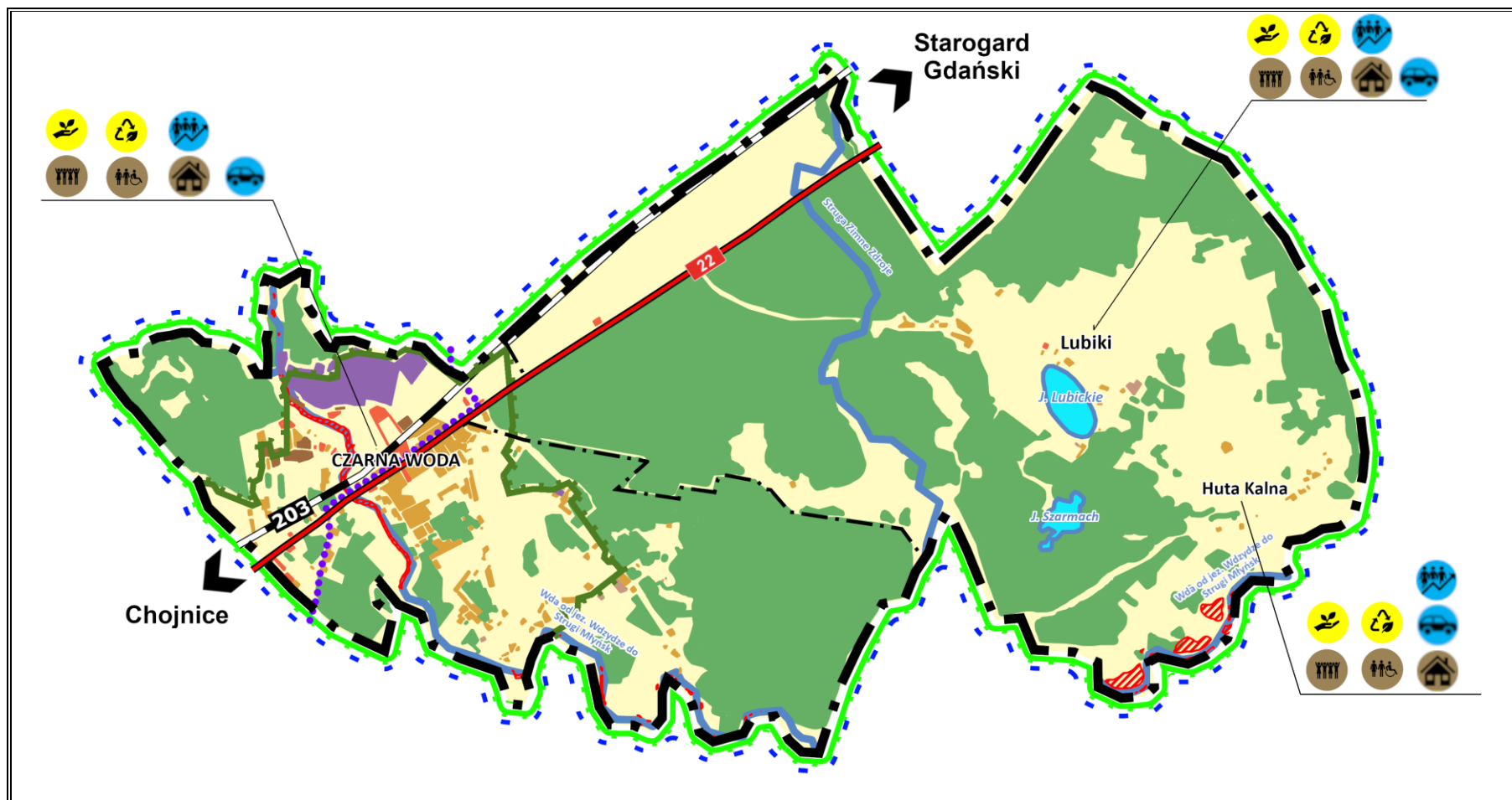
Powierzchnia miasta i gminy Czarna Woda wynosi 2 773 ha. Zgodnie z danymi GUS w obecnej strukturze funkcjonalnej największy udział procentowy w powierzchni jednostki stanowią lasy i zadrzewienia oraz grunty rolne. Resztę obszaru stanowią tereny zabudowane i zurbanizowane, wody oraz inne tereny.

Miasto Czarna Woda stanowi siedzibę władz Miasta i Gminy i położone jest w zachodniej części miasta i gminy. Na obszarze jednostki dominuje zabudowa jednorodzinna.

Obiekty produkcyjne i usługowe zlokalizowane są w większości w mieście Czarna Woda. Głównym tego rodzaju obiektem jest zakład Steico S.A. znajdujący się właśnie w Czarnej Wodzie.

Na poniższym rysunku przedstawiono model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Czarna Woda.

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Czarna Woda

Źródło: Opracowanie własne

Elementy ogólne

- granica gminy
- granica miasta

System osadniczy

- CZARNA WODA** siedziba gminy
- Lubiki** inne miejscowości

Użytkowanie terenu

- teren zabudowy jednomieszkaniowej
- teren zabudowy wielomieszkaniowej
- teren zabudowy letniskowej
- tereny leśne
- tereny rolnicze
- tereny zabudowy usługowej
- tereny zabudowy produkcyjnej

System transportowy

- droga krajowa nr 22
- linia kolejowa nr 203
- ścieżka rowerowa

System przyrodniczo-kulturowy

- obszary cenne przyrodniczo:
 - Północny obszar chronionego krajobrazu – Część Wschodnia,
 - obszar chronionego krajobrazu Borów Tucholskich,
 - obszar natura 2000 – Bory Tucholskie.

- korytarze ekologiczne

- ciek wodne

- zbiorniki wodne

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Inwestycje

- usługi społeczne i dostępność kultury
- aktywne społeczeństwo
- oferta inwestycyjna i turystyczna
- mieszkalnictwo
- gospodarowanie odpadami
- środowisko przyrodnicze
- infrastruktura techniczna

Obszary Strategicznej Interwencji zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa

- OSI Światowy Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie”

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi zostały wyznaczone w oparciu o mapy zagrożenia powodziowego – zakwalifikowano do niego gminy, na obszarze których znajdują się obszary zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ustawy Prawo wodne.

Działania z zakresu zapobiegania ryzykiem powodzi to: modernizacja i rozbudowa budowli hydrotechnicznych zabezpieczających przed wysokimi stanami powodziowymi i łagodzących ich skalę i skutki, renaturalizacja terenów zalewowych w dolinach rzek i wzrost retencji korytowej, prace melioracyjne porządkujące stosunki wodne i ograniczające stany ekstremalne, wsparcie działalności oraz doposażanie jednostek straży pożarnej w sprzęt służący do usuwania skutków powodzi i podtopień.

Na terenie miasta i gminy obowiązuje Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (Dz.U. 2022 poz. 2739). Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych.

Ponadto 15 lipca 2021 r. rozporządzeniem Ministra Infrastruktury został przyjęty Plan przeciwdziałania skutkom suszy, który ma na celu analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, a także podejmowanie działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji, a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru. Nowe działania inwestycyjne w gospodarce wodnej, kształtowanie sztucznej retencji musi zostać poprzedzone szeregiem analiz, dotyczących ich warunków i procedur, które muszą być zgodne z aktualnie obowiązującym przepisami środowiskowymi oraz być adekwatne do potrzeb w zakresie retencji.

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono głównie na podstawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz kierunków rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy, wskazanych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna Woda.

Zakres przekształceń i kierunków zmian w strukturze przestrzennej dla obszarów miasta i gminy sformułowano w odniesieniu do następujących wyodrębnionych stref funkcjonalnych:

Tereny zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej:

Charakterystyka: obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz zagrodowej, z obecną funkcją usługową.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- rekultywacja i rewitalizacja terenów zdewastowanych mechanicznie (klepiska, dojazdy do garaży, dzikie parkingi itp.) przez ich docelowe zagospodarowanie, w tym wprowadzenie zieleni,
- wymagane uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej (skanalizowanie miasta),
- ukształtowanie zielonych połączeń z wewnętrznymi i zewnętrznymi przyrodniczymi terenami rekreacyjnymi,
- wzrost bioróżnorodności terenów zielonych przez wprowadzenie biogrup wielowarstwowej roślinności.

Tereny przemysłowe oraz ich bezpośrednie otoczenie:

Charakterystyka: obszary zajęte pod budynki i urządzenia służące produkcji przemysłowej, a także ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, stacje transformatorowe, czynne hałdy i wysypiska, urządzenia magazynowo-składowe, bazy transportowe i remontowe itp.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery przez zmiany technologii lub instalację urządzeń redukcyjnych (zwłaszcza w odniesieniu do zakładu STEICO S.A.),
- utworzenie buforowych pasów wielowarstwowej zieleni o funkcjach aerosanitarnej, akustycznej i krajobrazowej,
- neutralizacja ścieków komunalnych i produkcyjnych,
- podczyszczanie wód opadowych przed ich skierowaniem do odbiorników.

Sfery uciążliwego oddziaływania komunikacji samochodowej:

Charakterystyka: odcinki drogi krajowej nr 22 i jej przebieg przez miasto Czarna Woda.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- ograniczenie uciążliwości akustycznej i aerosanitarnej komunikacji samochodowej i kolejowej przez zastosowanie technicznych ekranów akustycznych lub wprowadzenie w miarę istnienia rezerw terenowych pasów wielowarstwowej zieleni izolacyjnej,
- zwiększenie płynności ruchu pojazdów samochodowych i modernizacja nawierzchni dróg,
- uzupełnienie i wprowadzenie nasadzeń drzew odpornych na komunikacyjne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe,
- zagospodarowanie wolnych terenów (nieużytków) wielowarstwową zielenią,
- podczyszczanie wód opadowych przed ich skierowaniem do odbiorników.

Tereny turystyczne (rekreacyjne):

Charakterystyka: obszary posiadające przyrodnicze walory rekreacyjne.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- rzeka Wda – szlak wodny:
 - predyspozycje do rozwoju turystyki kwalifikowalnej – kajakowej i pieszej,
 - dopuszczenie lokalizacji pól biwakowych i namiotowych – preferowane tereny to użytkowane jako grunty orne terasy nadrzeczne,
- rejony rekreacyjne przyjeziorne, w tym przede wszystkim rejony Jezior Lubickiego i Szarmachy:
 - intensyfikacja rozwoju infrastruktury ochrony środowiska,
 - „gniazdowy” rozwój form zainwestowania rekreacyjnego z siecią szlaków pieszych, rowerowych, konnych itp.,
 - uporządkowanie istniejących zespołów zabudowy mieszkaniowej i rekreacyjnej,
- rejony rekreacyjne wsi Lubiki i Huta Kalna:
 - intensyfikacja rozwoju infrastruktury ochrony środowiska,
 - uporządkowanie istniejących zespołów zabudowy mieszkaniowej i rekreacyjnej,
 - możliwość intensyfikacji zagospodarowania turystycznego, zwłaszcza w zakresie turystyki wodnej na Wdzie.

Przy kształtowaniu i prowadzeniu polityki przestrzennej gminy uwzględnia się również wytyczne w zakresie kształtowania polityki przestrzennej według określonych zasad Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 (uchwała nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. – Dz. Urz. Woj. Pom. z 2017 poz. 603):

1. Zasada racjonalności ekonomicznej - oznacza, że w ramach prowadzenia polityki przestrzennej uwzględniana jest ocena korzyści i strat społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych w długim okresie czasu;
2. Zasada oszczędnego i efektywnego gospodarowania przestrzenią - oznacza intensyfikację procesów urbanizacyjnych na obszarach już zagospodarowanych, tak aby minimalizować ekspansję zabudowy na nowe tereny;
3. Zasada minimalizowania energochłonności struktur - polegająca na kształtowaniu racjonalnych - z punktu widzenia transportu i konsumpcji energii - struktur przestrzennych;
4. Zasada przezorności ekologicznej - oznacza, stosowanie wszelkich możliwych środków zapobiegawczych w sytuacjach, gdy nie jest w pełni rozpoznany negatywny wpływ sposobu zagospodarowania na środowisko;
5. Zasada kompensacji ekologicznej - polega na takim zarządzaniu przestrzenią, aby zachować zasoby biologiczne i równowagę przyrodniczą oraz wyrównywać szkody w środowisku wynikające z rozwoju przestrzennego, wzrostu poziomu urbanizacji i inwestycji niezbędnych ze względów społeczno- gospodarczych, a pozbawionych alternatywy neutralnej przyrodniczo;
6. Zasada zintegrowanej ochrony - polega na integralnej ochronie wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazu dla utrzymania równowagi środowiska i poprawy warunków i jakości życia;
7. Zasada spójności terytorialnej - polega na kształtowaniu przestrzeni w oparciu o rozwój unikatowego potencjału poszczególnych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności wewnętrznej dzięki zintegrowanemu zarządzaniu rozwojem;
8. Zasada redukcji napięć i konfliktów - polega na takim kształtowaniu przestrzeni, aby minimalizować negatywne skutki ekologiczne, społeczne, gospodarcze oraz estetyczne zagospodarowania przestrzennego na styku obszarów o różnych funkcjach i sposobach zagospodarowania, przez przyjmowanie rozwiązań najmniej kolizyjnych;
9. Zasada udziału społeczeństwa w planowaniu przestrzennym - polega na włączaniu społeczności regionalnej i lokalnych w proces kształtowania przestrzeni.

W szczególności uwzględnia się zapisy Planu zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie:

- zasady kształtowania zrównoważonej struktury funkcjonalno-przestrzennej sieci osadniczej poprzez przyjęcie hierarchii, określającej rangę i wynikającej z niej rolę poszczególnych ośrodków, tj. dla Gminy Czarna Woda – ośrodki lokalne, jako ośrodki krystalizujące sieć osadniczą na poziomie lokalnym,
- generowania bodźców rozwojowych i wspieranie funkcji gospodarczych, zwłaszcza w ośrodkach o niskim poziomie rozwoju oraz umiarkowanym potencjale rozwojowym,

- dywersyfikacji struktur zatrudnienia poprzez wspieranie rozwoju usług rynkowych, zapewniających nowe i trwałe miejsca pracy zwłaszcza w miastach o dużym udziale zatrudnionych w rolnictwie,
- zasady kształtowania ponadregionalnych i regionalnych szlaków wodnych,
- zwiększania stopnia bezpieczeństwa energetycznego – modernizacja istniejących linii 110 kV,
- zasady hierarchizacji węzłów i połączeń w sieci transportowej według jej ważności dla dostępności zewnętrznej i wewnętrznej województwa:
 - połączenia szczególnie ważne dla dostępności zewnętrznej województwa obejmują: drogę nr 22 (gr. państwa - Gorzów Wielkopolski – Człuchów – Chojnice – Starogard Gdański – Malbork – Elbląg – gr. państwa), linię kolejową nr 203 (Tczew-Kostrzyn),
 - połączenia kolejowe szczególnie ważne dla dostępności wewnętrznej województwa obejmują linie: nr 203 (odcinek: Tczew – Starogard Gdański - Chojnice – Człuchów),
- zasady hierarchizacji sieci dróg ponadregionalnych i regionalnych: według klas określających minimalne wymagania techniczne i przestrzenne usytuowania drogi: nr 22 (gr. woj. - Chojnice - Tczew - Malbork - gr. woj.),
- zasady technicznej i funkcjonalnej hierarchizacji sieci kolejowej według maksymalnej prędkości pociągów: $90 < v_{\max} \leq 120$ oraz według rodzaju przewozów pasażerskich: dalekobieżne,
- zasady zachowania i kształtowania spójności regionalnego systemu ekologicznego, w skład którego wchodzi istniejące obszary chronione oraz obszary potencjalne do objęcia ochroną (cenne przyrodniczo), a także system płatów i korytarzy ekologicznych.

5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Gmina Czarna Woda nie została zakwalifikowana do Obszarów Strategicznej Interwencji zidentyfikowanych na poziomie krajowym, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Rada Ministrów RP. Natomiast na poziomie wojewódzkim Gmina Czarna została zakwalifikowana do Obszaru Strategicznej Interwencji: Światowy Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie”, wobec którego politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa.

Światowy Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie”

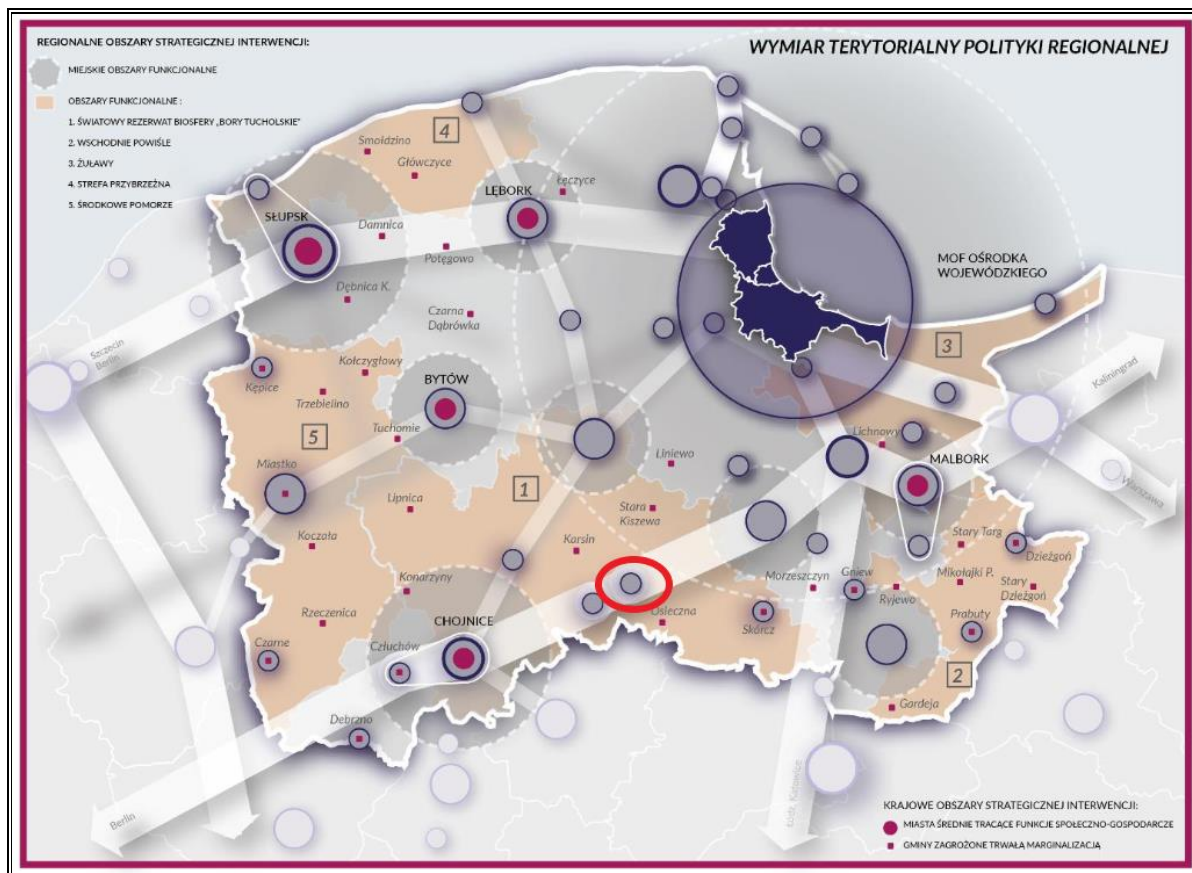
Światowy Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie” posiadający walory przyrodniczo-kulturowe i krajobrazowe należy do sfery wielofunkcyjnej, która obejmuje obszary wiejskie i małe miasta.

Z uwagi na specyfikację położenia geograficznego oraz relacje funkcjonalno-przestrzenne są one obszarami funkcjonalnymi o zróżnicowanych uwarunkowaniach rozwojowych, odmiennych potencjałach i specyficznych barierach. Kluczową interwencją dla tych obszarów jest:

- adaptacja do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury,
- ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni,
- zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów,
- zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym,
- doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania,
- redukcja presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko,
- rozwój OZE, m.in. poprzez wzmacnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych,
- poprawa jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach,
- poprawa dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej,
- rozwój edukacji regionalnej i etnicznej,
- zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego,
- rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego,
- realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- rozwój sieci dróg,
- rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej),
- wzmacnianie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych,
- kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie),

- rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki (w szczególności ISP oraz branż kluczowych dla gospodarki regionu),
- poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów.

Rysunek 3. Położenie Gminy Czarna Woda na tle Obszarów Strategicznej Interwencji

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy Czarna Woda

Na terenie gminy Czarna Woda nie wyznacza się obszarów strategicznej interwencji na poziomie lokalnym.

7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie wdrażanie dokumentu, a następnie jego monitoring i ewaluację.

Działania wyznaczone w dokumencie wynikają z kompetencji Gminy oraz ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców. Ich koordynacja należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy Czarna Woda – Burmistrza Czarnej Wody.

Wdrażanie Strategii będzie obejmować w szczególności.

- realizację przypisanych działań,
- ewaluację i monitorowanie procesu realizacji działań określonych w strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych działań od partnerów i interesariuszy strategii,
- koordynację procesu jej aktualizacji we współpracy z Radą Miejską w Czarnej Wodzie,
- zapewnianie promocji strategii,
- poszukiwanie, wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania dla działań.

Burmistrz Czarnej Wody będzie koordynował realizację założeń Strategii, które wykonywane będą przez pracowników Urzędu Miejskiego w Czarnej Wodzie oraz kierowników, dyrektorów gminnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych kierunków działań przydzielonych im ze względu na posiadane kompetencje w danym zakresie.

Rada Miejska będzie wsparciem strategicznym przy realizacji strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych.

Ponadto w Strategii znajdują się również działania, których realizację wspierać mogą organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy z terenu gminy, partnerzy społeczno-gospodarczy. Stąd istotne jest również wdrażanie skutecznych mechanizmów współdziałania między Gminą i pozostałymi zainteresowanymi. Ponadto Gmina Czarna Woda wraz z Gminą Czersk, Śliwice i Osieczna należy do Związku Gmin „W Sercu Borów Tucholskich”. Celem związku jest wspólna realizacja wielu przedsięwzięć oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację.

Wszyscy partnerzy zaangażowani, realizujący działania w ramach Strategii będą aktywnie współpracować z Gminą Czarna Woda (liderem i koordynatorem).

Rysunek 4. Podział zadań realizacji Strategii

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy będzie wdrażana poprzez wykorzystanie instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Należą do nich m.in. programy branżowe, strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecanie organizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym.

Dodatkowo rekomendowane jest również przyjęcie i aktualizacja szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji w zakresie celów wskazanych w Strategii w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

Wobec powyższego, dla sprawnej realizacji przedmiotowej Strategii konieczne będzie opracowywanie i wdrażanie następujących dokumentów (strategii, programów, planów) wykonawczych:

- Programu Ochrony Środowiska,
- Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Programu Opieki nad Zabytkami,
- Wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Programu Przeciwdziałania Narkomani,
- Programu Wspierania Rodziny.

Ważnym aspektem wdrażania Strategii jest również zachęcanie lokalnej społeczności do aktywnego udziału w planowaniu i realizacji zaplanowanych działań, przyczyniających się do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Pełna wersja Strategii znajdować się będzie na stronie internetowej Gminy oraz dostępna będzie do wglądu w Urzędzie Miejskim.

Monitoring wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu pozyskanych informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji działań i osiągnięcia celów,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

Poniższa tabela przedstawia proponowane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy.

Tabela 10. Wskaźniki produktu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Mierniki osiągnięcia założeń	Jednostka miary	Źródło danych	Oczekiwania zmiana
Liczba zakupionego wyposażenia do placów zabaw	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zbudowanych boisk	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba wybudowanych miasteczek rowerowych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	1
Liczba zmodernizowanych/doposażonych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zaadaptowanych pomieszczeń o nowych funkcjach	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zmodernizowanych/doposażonych budynków infrastruktury przedszkolnej i szkolnej	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zrealizowanych projektów poprawiających jakość edukacji	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych	os.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba uczniów biorących udział w zajęciach doradztwa zawodowego	os.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba nauczycieli, którzy podnieśli swoje kwalifikacje zawodowe	os.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości społecznej	os.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zakupionych scen mobilnych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	1
Liczba rodzajów działań kulturalnych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zrealizowanych wydarzeń o charakterze kulturowym	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zabytków i obiektów zabytkowych, których stan technicznych uległ poprawie	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zorganizowanych działań o tematyce kształtowania dziedzictwa kulturowego	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury ochrony zdrowia	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	1
Liczba lokalizacji monitoringu wizyjnego	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba oznakowanych zwierząt	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba wprowadzonych usług elektronicznych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Mierniki osiągnięcia założeń	Jednostka miary	Źródło danych	Oczekiwania zmiana
Liczba funkcjonujących dziennych klubów seniora	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	1
Liczba działań aktywizujących oraz wydarzeń skierowanych do osób starszych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba świadczonych usług społecznych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba funkcjonujących obiektów wsparcia społecznego	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba wyremontowanych, przebudowanych i nowych budynków mieszkalnych dla osób z niskim dochodem lub bez dochodu	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Powierzchnia przygotowanych terenów pod zabudowę mieszkaniową	ha	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, które zostały poddane modernizacji	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Powierzchnia terenów inwestycyjnych	ha	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zagospodarowanych obiektów przestrzeni publicznej	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Powierzchnia zagospodarowanych obiektów przestrzeni publicznej	ha	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zmodernizowanych/doposażonych obiektów użyteczności publicznej	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zagospodarowanych obiektów przestrzeni publicznej i powierzchnia zagospodarowanych obiektów przestrzeni publicznej	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zamontowanych obiektów małej infrastruktury	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba wybudowanych przejść dla pieszych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba wybudowanych sygnalizacji świetlnych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	1
Liczba punktów rozbudowanego oświetlenia ulicznego	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba wybudowanych PSZOK	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	1
Liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zmodernizowanych kotłowni	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	1
Liczba wybudowanych i zmodernizowanych pompowni i stacji uzdatniania wody	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Mierniki osiągnięcia założeń	Jednostka miary	Źródło danych	Oczekiwania zmiana
Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	os.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	os.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zlikwidowanych zbiorników bezodpływowych	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost >20
Liczba budynków mieszkalnych i obiektów publicznych poddanych termomodernizacji	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba wymienionych źródeł ciepła	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba zamontowanych instalacji OZE oraz magazynów energii	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba podjętych działań służących poprawie warunków korzystania z wód i ochronie przeciwpowodziowej	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost
Liczba przeprowadzonych szkoleń	szt.	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	Wzrost

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11. Wskaźniki rezultatu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Mierniki osiągnięcia założeń	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa lub oczekiwania zmiana
Średnie wyniki w nauce uczniów ze szkół z terenu gminy	%	OKE w Gdańsku	Język polski: 53 Matematyka: 54 Język angielski 63	Wzrost
Liczba przedsiębiorstw działających na terenie gminy	szt.	GUS	261	Wzrost
Wpływy do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	zł	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	34 986,35	Wzrost
Wpływy do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych	zł	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	2 096 410,00	Wzrost
Długość ścieżek rowerowych	km	GUS	1,4	Wzrost

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Mierniki osiągnięcia założeń	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa lub oczekiwania zmiana
Długość utwardzonych/ zmodernizowanych dróg	km	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	-	Wzrost
Długość przebudowanych dróg	km	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	-	Wzrost
Długość wybudowanych chodników	km	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	-	Wzrost
Masa usuniętego azbestu	t	Baza Azbestowa	80,675	Wzrost
Długość wyremontowanej sieci c.o.	km	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	-	Wzrost
Długość sieci kanalizacyjnej	km	GUS	20,4	Wzrost
Długość wyremontowanej sieci kanalizacyjnej	km	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	-	Wzrost
Długość przebudowanej sieci wodociągowej	km	Urząd Miejski w Czarnej Wodzie	-	Wzrost
Długość sieci wodociągowej	km	GUS	35,1	Wzrost

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i działań strategii, rozwiązywanie problemów. Ewaluacji podlegać będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen; oraz ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości spójności.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji będzie realizowana w okresach rocznych, w oparciu o analizę wskaźnikową, na podstawie własnych danych i informacji statystyki publicznej generowanej przez Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także statystyk realizatorów działań. Organem odpowiedzialnym za monitorowanie będzie Burmistrz Gminy Czarna Woda, który realizuje swoje zadania poprzez jednostki podległe.

Ponadto do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących ze sprawozdań i raportów. Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania Strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych w niej działań.

Informacje przede wszystkim zawarte będą w sporządzanym w terminie do dnia 31 maja każdego roku, raporcie o stanie gminy, który wynika z nałożonymi na jednostki samorządu terytorialnego zobowiązaniem wynikającym z art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 poz. 40 ze zm.). Prowadzony monitoring pozwoli na wykrycie zagrożenia w zakresie braku realizacji danego zadania i osiągnięcia założonych wskaźników oraz na ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji działań lub podmiotów współpracujących przy ich realizacji.

Do roku od zakończenia realizacji Strategii sporządzony zostanie raport z ewaluacji zawierający podsumowanie efektów wybranych do realizacji działań w całym okresie jej wdrażania. Pozwoli to uzyskać pełny obraz i ocenę realizacji założeń Strategii. Będzie on również określał wnioski i rekomendacje, które pozwolą usprawnić proces wdrażania Strategii na kolejne lata.

8. Ramy finansowe i źródła finansowania

Zaplanowane do realizacji działania wskazane w Strategii, oprócz odpowiednich zasobów ludzkich i rzeczowych, muszą posiadać odpowiednie zasoby finansowe. Efektywna polityka rozwoju Gminy powinna wykorzystywać dostępne zewnętrzne środki finansowe oraz być dostosowana do możliwości budżetowych. Gmina Czarna Woda, przystępując do realizacji

danego działania, w pierwszej kolejności analizuje możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania na ten cel, tj.

- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego województwa, powiatu,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz w ramach Wspólnej Polityki Rolnej,
- fundusze celowe np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy Funduszu Sprawiedliwości,
- fundusze Europejskiego Instrumentu Odbudowy,
- inne fundusze związane z funkcjonowaniem Unii Europejskiej np. Fundusze Norweskie, fundusze EOG),
- środki sektora pozarządowego oraz środki prywatne w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe rynku kapitałowego.

Główne źródła finansowania działań oraz wkładu własnego stanowi budżet Gminy. Część działań przewidzianych w Strategii należy do zadań realizowanych w ramach funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych. Wobec tego środki na te działania pochodzić będą z dochodów własnych Gminy. Realizacja części działań zakłada również współpracę z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, stowarzyszeniami, pozostałymi partnerami. Współpraca ta może również opierać się na wspólnym finansowaniu działań, przekazaniu dotacji na ich realizację.

W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowy harmonogram realizacji działań wyznaczonych w Strategii.

Tabela 12. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy

Cel operacyjny	Kierunek działań	Okres wdrażania								Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców										
Cel operacyjny 1.1. Dobra dostępność do usług społecznych i kultury	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Zwiększenie jakości edukacji i wychowania									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Poprawa oferty kulturalnej gminy									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Modernizacja infrastruktury ochrona zdrowia									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Rozwój e-usług w administracji									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
Cel operacyjny 1.2. Aktywne społeczeństwo	Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Wsparcie społeczne mieszkańców i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Poprawa dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunek działań	Okres wdrażania								Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Cel operacyjny 1.3. Wsparta infrastruktura mieszkaniowa	Remont, przebudowa i budowa budynków mieszkalnych dla osób z niskim dochodem lub bez dochodu									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Przygotowanie infrastruktury na obszarze przeznaczonym pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Remonty lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego gminy									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój lokalnej gospodarki										
Cel operacyjny 2.1. Wsparta oferta inwestycyjna i turystyczna	Rozszerzenie oferty inwestycyjnej									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne; środki prywatne inwestorów
	Zagospodarowanie przestrzeni terenów publicznych									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne; środki prywatne inwestorów
	Poprawa dostępności do rzeki Wdy									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne; środki prywatne inwestorów
Cel operacyjny 2.2. Rozwój infrastruktury drogowej i ośrodkowej wspierający rozwój gospodarczy	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne; Zarządcy Dróg
	Poprawa infrastruktury ośrodkowej									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne; Zarządcy Dróg
Cel strategiczny 3. Dobry stan środowiska										

Strategia Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030

Cel operacyjny	Kierunek działań	Okres wdrażania								Planowane koszty realizacji zadania/ Planowane źródło finansowania
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Cel operacyjny 3.1. Sprawny system gospodarowania odpadami	Usuwanie wyrobów zawierających azbest									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne; środki mieszkańców
	Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
Cel operacyjny 3.2. Dobra jakość środowiska przyrodniczego	Modernizacja i remont kotłowni i lokalnej sieci ciepłowniczej									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Wsparcie gospodarki wodno-ściekowej									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne
	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne; środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych
Cel operacyjny 3.3. Racjonalne gospodarowanie wodami	Ochrona naturalnych koryt cieków i retencji gruntów									Urząd Miejski w Czarnej Wodzie; środki zewnętrzne; środki właścicieli gruntów; Państwowe Gospodarstwa Wody Polskie

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej opisano fundusze i środki zewnętrzne, które stanowią potencjalne źródła finansowania działań strategicznych.

Fundusze Europejskie na lata 2021-2027

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej UE, w tym ma łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.

Fundusz Spójności służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).

Europejski Fundusz Społeczny+ ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki.

Powyższe fundusze polityki spójności będzie uzupełniał **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji**. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji, a jego celem jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

W ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich** wspierany jest rozwój wsi i obszarów wiejskich oraz sektor rolno-spożywczy. W perspektywie na lata 2021-2027 wyznaczono dziewięć celów w zakresie: zapewnienia rolnikom godziwych dochodów, zwiększenia konkurencyjności, poprawy pozycji rolnika w łańcuchach wartości, przyczyniania się do łagodzenia skutków zmian klimatu i przystosowywania się do nich, a także do zrównoważonej produkcji energii, wydajnego gospodarowania glebą, różnorodności biologicznej i krajobrazu rolniczego, zmian strukturalnych i wymiany pokoleń, zatrudnienia i wzrostu gospodarczego na obszarach wiejskich, zdrowia, żywność i oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe.

Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspierają przedsięwzięcia, w formie instrumentów zwrotnych, z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową.

Rządowy Fundusz Dróg

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD) stanowi kompleksowy instrument wsparcia realizacji zadań na drogach zarządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Jego celem jest przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz przyczyniającej się do poprawy poziomu życia obywateli.

Funduszu ma również na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego.

Program Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym, z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. Skierowane są do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, instytucji filmowych, szkół i uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, kościołów i związków wyznaniowych oraz ich osób prawnych. Wyjątek stanowi jeden program – Ochrona zabytków, w ramach którego osoby fizyczne mogą również składać wniosek o wsparcie.

Fundusze norweskie i EOG 2014-2021

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy (czyli tzw. Fundusze norweskie i EOG) to forma bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię, i Lichtenstein nowym członkom UE – kilkunastu państwom Europy Środkowej i Południowej oraz krajom bałtyckim. Głównym celem Funduszy norweskich i Funduszy EOG jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem.

Za koordynację wdrażania Funduszy norweskich i EOG w Polsce odpowiada Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju.

Programy w ramach III edycji Funduszy norweskich i EOG będą wdrażane do 2024 r. Wyjątek stanowi Fundusz Współpracy Dwustronnej, który będzie wdrażany do 30 kwietnia 2025 r.

Do programów tych należą:

- Rozwój przedsiębiorczości i innowacje,
- Rozwój Lokalny,
- Badania naukowe,
- Edukacja,
- Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu,
- Kultura,
- Zdrowie,
- Sprawiedliwość,
- Sprawy Wewnętrzne,
- Fundusz Współpracy Dwustronnej,
- Pomoc Techniczna,
- Fundusz NGO,
- Social Dialogue-Decent Work.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Jest to kompleksowy program reform i projektów strategicznych. Jego celem jest wzmocnienie odporności gospodarczej i społecznej oraz budowa potencjału polskiej gospodarki na przyszłość. Powyższy Program ma odbudować kondycję gospodarki po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 i zapewnić jej większą odporność na przyszłe nieprzewidziane okoliczności. Środki przyznawane w ramach programu mają być przeznaczone na modernizację technologiczną, trafić do rodzimych firm oraz poprawić jakość życia Polaków i konkurencyjność naszej gospodarki.

W ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności Polska będzie miała do dyspozycji ok. 58,1 mld euro, w tym: 23,9 mld euro w formie dotacji oraz 34,2 mld euro w pożyczkach. Czas na wykorzystanie tych środków to rok 2026.

Środki muszą być przeznaczone na konkretne inwestycje, wpisujące się w kluczowe obszary dla UE: infrastruktura, transport, energia i środowisko, innowacje, cyfryzacja, zdrowie, społeczeństwo oraz spójność terytorialna.

Wobec powyższego, Plan odbudowy ma na celu zbudowanie odporności poprzez realizację projektów w następujących obszarach:

1. Odporne społeczeństwo:
 - Ochrona zdrowia.
 - Edukacja.
2. Odporne państwo:
 - Cyfryzacja usług publicznych
 - Infrastruktura i komunikacja
3. Odporna gospodarka:
 - Umiejętności.
 - Nowe technologie.
4. Odporne środowisko:
 - Budynki.
 - Energetyka.

Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2027 (PROO) i Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO)

PROO to program bezpośredniego wsparcia rozwoju polskich organizacji obywatelskich. Dotacje w ramach programu będą przydzielane na rozwój instytucjonalny organizacji oraz realizację ich celów statutowych. Dotacje będzie można uzyskać zarówno na realizację wieloletniej strategii rozwoju organizacji, budowę kapitału żelaznego, ale także np. na zaspokojenie nagłych potrzeb w sytuacjach awaryjnych. Są uruchamiane konkursy dla mediów obywatelskich, organizacji strażniczych, think tanków.

Celem FIO jest natomiast dofinansowywanie projektów mających na celu zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. Dotację można otrzymać na projekt społeczny. Zakres możliwych do zrealizowania działań obejmuje wszystkie obszary działalności pożytku publicznego. W ramach Programu wydzielone zostały cztery priorytety: „Małe Inicjatywy”, „Aktywne Społeczeństwo”, „Aktywni Obywatele”, „Silne Organizacje Pozarządowe”.

Fundusz Inwestycji Samorządowych

Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany jest przez Polski Fundusz Rozwoju. Fundusz powstał z myślą o zapewnieniu kapitału niezbędnego dla realizacji inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Fundusz oferuje kilka instrumentów finansowych: kapitał wspólnika/akcjonariusza, pożyczka wspólnika/akcjonariusza, dług podporządkowany względem finansowania bankowego. Samorządy dokonują wyboru wspólnika, jako akcjonariusza w trybie procedur konkurencyjnych. Głównymi sektorami objętymi tą formą finansowania są zadania użyteczności publicznej i zadania własne jednostek samorządu terytorialnego, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno – kanalizacyjny, infrastruktura

społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia. Samorządy mogą pozyskać również środki na obiekty: infrastruktury sportowej, infrastruktury wspierającej biznes czy infrastruktury miejskiej.

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Charakterystyka JCWP, których zlewnie znajdują się na terenie gminy Czarna Woda	17
Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar społeczny	24
Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy	25
Tabela 4. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura)	26
Tabela 5. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe Gminy Czarna Woda	28
Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne	30
Tabela 7. Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców	32
Tabela 8. Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój lokalnej gospodarki	36
Tabela 9. Cel strategiczny 3. Dobry stan środowiska	39
Tabela 10. Wskaźniki produktu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030	55
Tabela 11. Wskaźniki rezultatu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Czarna Woda na lata 2023-2030	57
Tabela 12. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy	61
Rysunek 1. Położenie gminy Czarna Woda na tle województwa pomorskiego i powiatu starogardzkiego	12
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Czarna Woda	43
Rysunek 3. Położenie Gminy Czarna Woda na tle Obszarów Strategicznej Interwencji	51
Rysunek 4. Podział zadań realizacji Strategii	53
Wykres 1. Liczba ludności (według płci) gminy Czarna Woda w latach 2017-2021	13